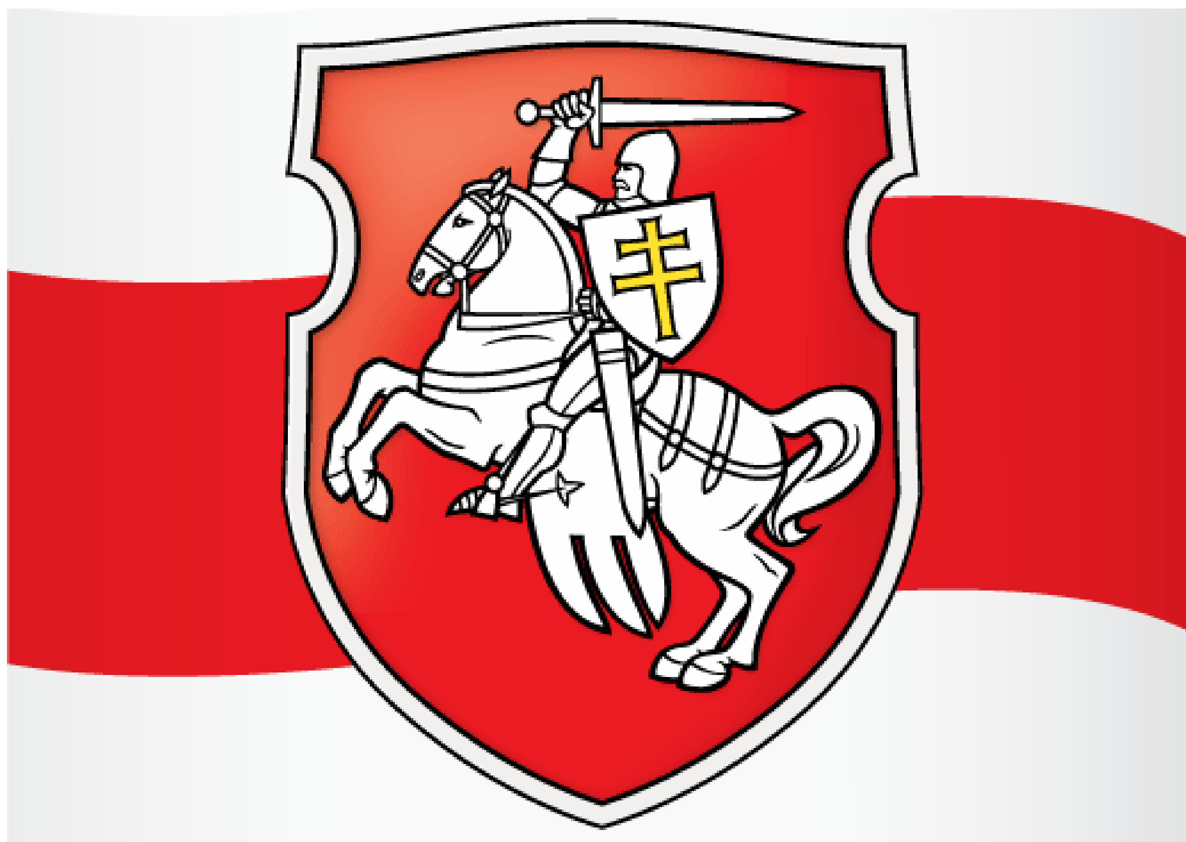
Мікола Мілаш

У ПОШУКАХ
АРЫЯДНІНАЙ НІЦІ

Выбраныя творы №2

Карта ЛІТВАНІІ – нашай прарадзімы ў XY ст. у складзе Вялікага княства Літоўскага ў часы яе найбольшага росквіту пры князю ВКЛ Вітаўту Вялікаму, які, пражыўшы 80 гадоў, правіў з 1392 па 1430 год.

Летапісы і хронікі Беларусі

Зьмешчаныя тутака хронікі і летапісы прысьвечаныя гісторыі Вялікага Княства Літоўскага наагул, а таксама асобных мясцовасьцяў Беларусі. Падзеям, што адбываліся ў Вялікім Княстве, прысьвечаныя дзьве найбольшыя хронікі (Хроніка літоўская і жамойцкая, Хроніка Быхаўца). У двух летапісах (Баркулабаўскі, Панцырнага і Аверкі) паведамляецца ў асноўным пра становішча ў асобных гарадах ці раёнах усходняй Беларусі. Так, летапіс Панцырнага і Аверкі тычыцца пераважна Віцебску, а Баркулабаўскі, дзе надаецца багата ўвагі Берасьцейскай царкоўнай уніі, кажа таксама і пра падзеі канца XVI — пачатку XVII ст. у Магілёве, Віцебску, Полацку і Баркулабаве. Храналягічна зьвесткі, зьмешчаныя ў летапісах і хроніках, ахопліваюць падзеі з часоў легендарных (пачатак нашай эры) і да 60-х гадоў XVIII ст. Найбольш позьнія зьвесткі дае летапіс Панцырнага і Аверкі.

Мікола Ўлашчык

ПАВАЖАНЫ СУАЙЧЫНЬНІК!
АДКРЫЙ ДЛЯ СЯБЕ СТАРОНКУ ПРАЎДЫ ПРА БЕЛАРУСЬ
(ЭТНІЧНАЯ НАЗВА: ЛІТВАНІЯ)

МІКОЛА МІЛАШ

Фота з архіва: аўтару 43 года

У ПОШУКАХ

АРЫЯДНІНАЙ НІЦІ

2-гая кніга выбраных твораў пра гістарычную Спадчыну і адраджэньне Духу нацыі

Смаленск
2012

УДК 821.161.3-3
ББК 84 (4 Беи)-5
М-22

Прысьвячаецца змагарам за незалежнасьць
Айчыны і адраджэньне Духу нацыі.

“Але не заўсёды будзе змрок там, дзе цяаер ён згусьціўся” **Евангельле, Ісая, 8:22)**

На раздарожжы лёс стаіць Айчыны –
“Ніць Арыядны” трэба выяўлць!
(Чытай трыялет **“Зратуем Айчыну”**на стар..**28**)

Мілаш Мікола
М-22 2-гая кніга выбраных твораў: **У пошуках арыяднінай ніці**
Смаленск: ТДА “Новы сьвет”, 2012, 72 старонкі.

У пошуках арыяднінай ніці – другі зборнік выбраных твораў пра гістарычную Спадчыну і сучасны рух за адраджэньне Духу нацыі праз усьведамленьне Свабоды ў гістарычных пластах народнай памяці роднага краю ў адпаведнасьці з пагодай часу, асьвечаных у 1-й, 2-й і 3-й кнігах (”На хвалі Адрадлжэньня”, “На скрыжалях часу” і “На вагах часу”). Многія творы былі зьмешчаны ў адпаведных сайтах Інтэрнэта і апублікаваны ў газетах “Народная Воля”, “Наша Слова”, “Інфа Кур’ер” і др.

Творы па Адраджэньню спарадзіліся ў выніку знаёмства аўтара зь гісторыяй Айчыны з нагоды ўдзелу ў конкурсу па супольнай спадчыне народаў Рэчы Паспалітай, арганізаванага ў 2005 годзе Першымм Сакратаром амбасады Рэспублікі Польшча магістрам Мар’янам **Семаковічам**.

О. Афармленьне: **ГА фонда ім. Фр. Скарыны, 2012.**
О. Фундатар выданьня: Іван **Даўматовіч**.
О. На пярэднім шмац-тытуле: **“Пагоня” па фоне бел-чырвона-белага сьцяжка.**

ISBN

ДЫК АДКУЛЬ ЖА ІДЗЕ НАША ПАХОДЖАНЬНЕ?

Або: **Ці трэба фетышызаваць рускі шавінізм?**

Апублікаваны ў "Народнай Волі" ад 28 лістапада 2008г. г артыкул Анатоля Тараса *"Должны ли мы русским шовинистам руки целовать?"* зьвяртае ўвагу на закранутую яш-чэ ў 2006г. сапраўдным спадкаемцам патрыятычнай спра-вы па адраджэньню нашай нацыі і яе гістарычнай спадчы-ны Эд. Тобіным тэму пра нашыя этнічныя карані ў арты-куле *"Дык адкуль жа наш род і як нас зваць?"* ("Народная Воля" ад 24.11.06), якую прадоўжыў Радзім Растоў у арты-куле *"Гібель Літвы?"* ("Н.В" ад 6-7.11.08). Тэма – вартая павагі.

У час павышанай увагі да абставін, якія склаліся ў сучасны момант на Каўказе, празмерна вырас захопніцкі дух рускага (сапр.: угра-фіна-цюрска-ардынскага) нацыянал-патрыятызма. Дастаткова толькі паслухаць на НТВ ток-шоу "*К барьеру!*", каб упэўніцца наколькі ёміста насычаны рускім (*"рустикус"* у перакладзе з лаціны – грубы, нахабны) духам яе "артысты". Нарэшце так трэба разумець і пушкінскае: *"Тут русский дух! Тут Русью пахнет!"* Што меў на ўвазе паэт? Яму было лепей знаць. Але і тут яўна папахвае ваяўнічым шавінізмам.

Я поўнасьцю згодзен з аўтарам кнігі *"История имперских отношений"* з тым, што нашы народы (рускія, беларусы, украінцы) не маглі мець родных каранёў. Яны – розныя як па этнасу, так і па мове. Іх вякамі нахабна асімілявалі, наўмысна зближалі і на знарок прыдуманай ідэалогіі *"западнорусизма"*– ідэалогіі франтальнай русіфікацыі – прымусова з дапамогаю царквы навязвалі адзіную праваслаўную рускую веру. На гэтым падмурку і будавалася палітыка захвата суседніх зямель, закабаленьня яе народаў і стварэньня магутнай імперыі з назвай Расея, а затым і СССР, дзе панавала адзіная руская (заўважым: штучная) мова. Гэтая ідэалогія рускага шавінізму, адчуваючы прыбліжэньне сваёй гібелі, робіць ваяўнічыя заявы і намаганьні, асабліва ў ваеннай дактрыне: запалохвае народы міфічнай пагрозай з боку США і НАТА, прабуджаючы ў

яго нацыянал-патрыятычныя пачуцьці, каб такім чынам прыцягнуць іх на свой бок. І гэта ёй пакуль што ўдаецца. Вось прыклад.

Неяк мне давялося размаўляць з маладым хлопцам, які служыў у арміі сяржантам. На запытаньне: "Ці верыш ты ў пагрозу з боку НАТА?" ён даў станоўчы адказ. А на пытаньне: "Ці пойдзеш ты змагацца за Расею?" ён таксама адказаў станоўча. Калі ж я яго спытаў: "А чаму ў пачатку 90-х, калі наш вялікі Савецкі Саюз разваліўся і арміі амаль не было – рэзалі і прадавалі зброю – нам тады ніхто не паграджаў: ні США, ні НАТА? Нават прэзідэнт США Біл Клінтан з намі Дагавор аб раззбраеньні падпісаў. А сёньня што? Планы НАТА зьмяніліся? Што на гэта скажаш?" І ў адказ – маўчаньне. З гэтай гутаркі можна зрабіць вывад, што наш *"пластылінавы"* народ замбіраваны ідэалогіяй рускага вялікадзяржаўнага шавінізму, што **моц імперыі і сама сутнасьць шавінізму трымаецца на абмане.**

Я таксама згодзен з аўтарам кнігі, што рускія – гэта прадкі угра-фінаў і цюркаў, што ўкраінцы – гэта патомкі сарматаў. Але я не згодзен з тым, што *"беларусы – гэта балты, якія зьмяшаліся са славянамі, мігрырываўшымі сюды пад ударамі германскіх плямён зь берагоў Эльбы (Лабы) – так званыя балцкія славяне".* Тут я маю сваю рацыю, абгрунтаваную спасылкамі на вядомыя аўтарытэты.

У якасьці аргументацыі адсылаю чытача да зарубежных крыніц, якія не могуць быць падвергнуты цэнзуры той краіны, аб якой вядзецца гаворка, бо сам аўтар не баяўся паўтарыць лёс Дж. Бруна, які не згадзіўся з патрабаваньнямі інквізіцыі, за што тая адправіла яго на касьцёр. Такім чынам, даследаваньні навукоўцаў, якія грунтуюць свае вывады не каньюнктурна, не вінны быць фальсіфікаваны.

Калі глянуць на мапу старажытнагрэчаскага вучонага-энцыклапедыста Кл. Пталамея пад №1 у кнізе Я. Шыраева "*Русь Белая, Русь Чорная і Літва ў картах",* то можна заўважыць, што землі ад вострава Готланд на **Вянедзіка** сена (так называлася да н.э. сучаснае Балтыйскае мора, а

згодна мапы №2-6 – "*Рымская імперыя ў граніцах канца* 2-*га ст.н.э*" – Сьвеўскім морам) да ўпадзеньня ракі Дзясна ў Барысфен (сучасная назва: Днепр) насяляла племя **вянедаў.** Таму і назва мора паходзіла ад назвы гэтага племені. На гэтай жа мапе №2-6 мы бачым, што **балты** насялялі землі ў вярхоўі Волгі і басейнах рэк возера Ільмень, але мора ў гэтыя часы ўжо называлася Сьвеўскім. Так яно мусіць было называцца па імені нямецкага племені **сьевеаў,** якія пражывалі на берагах Лабы і якія затым, пэўна, пацясьнілі вянедаў, а часткова іх асімілявалі. Так што: наша паходжаньне – ад **вянедаў**, а не ад якіх там балтаў ці сьевеаў. І сапраўды: славянская назва нашага народа паходзіць ад назвы яго крэўніка (па Тобіну): **славяне** = прыстаўка **сла** – (пераклад з лаціны азначае "выхад") + корань **вяне** – ад слова **вяне**ды. Г.зн.: **славяне** – **выхадцы зь вянедаў.**

Калі ж азнаёміцца зь кнігай В.П.Буданавай "*Готы в эпоху Великого переселения народов*", (М.1990), то і зусім становіцца зразумелым, якія народы – выхадцы з другіх. Менавіта з гэтых крыніц можна спазнаць, што: пачынаючы з канца 4-га ст. гуны (угра-фінскія і цюрскія плямёны, ад якіх і пачынаецца радаслоўнае дрэва маскалёў, стаўшымі на доўгія вякі іх васаламі), якія вялі качэўніцкі вобраз жыцця, і ў пошуках новых зямель сталі цясніць *аланаў, сарматаў* і тых жа *балтаў* і *вянедаў* на захад. У выніку гэтых міграцый **сьевы** падаліся на Пірэнеі, а **унгуры** – на берагі ракі Істр (сучасная назва.– Дунай), дзе заснавалі дзяржаву Унгурыю (Венгрыю), а **балты** – на пабярэжжа Сьвеўскага мора (яно ж – Вянедзіка сена), якому ўжо балты далі назву Балтыйскае мора, і, як бачым, асімілявалі тутэйшы народ – вянедаў. Такім чынам: асімі-ляцыя ***вянедаў*** адбывалася як з захаду – з боку ***сьевеаў,*** так і з усходу – з боку ***балтаў.*** І яшчэ прыклад.

У некаторых выданьнях можна прачытаць, як на нашыя землі 1500 гадоў назад прыйшлі славяне з Балкан, якія і асімілявалі балтаў. Гэта – нонсэнс! На самай жа справе, як

мы бачым з вышэй сказанага, ўсё адбывалася наадварот. Вянеды пад націскам гунаў, што ішлі з-пад Урала ў 4-5ст. сталі ісьці на захад і асвойвалі чужыя землі, утвараючы на іх новыя пасяленьні ад Чорнага і Эгейскага мораў да Адрыятыкі і ад вярхоўяў Віслы і Дняпра да Пелапанеса на Балканах. З тых часоў мабыць і паявілася Вянецыя на Апенінах у Італіі. Тут ўжо не адкажаш у сапраўднасьці паходжаньня яе назвы ад назвы вянедаў. Гэтыя перасяленьні суправаджаліся мнагалікімі бітвамі (найважнейшыя: у 378 – каля Адрыянопаля – сучаснага горада Эдырне на Балканах, у 410 – паў Рым, у 451– на Каталаунскіх палях у Галіі пад Парыжам і др.), якія і прывялі Рымскую імперыю да распаду і ўтварэньню Візантыі.

Менавіта Вялікаму перасяленьню народаў у 4-6 ст. мы і павінны з'яўленьню на карце вялікай колькасьці славянскіх плямён, у т.л. і нашых продкаў –"**ліцьвенаў**"– выхадцаў з племені ***вянедаў.*** Так даказвае Эд. Тобін і ў чым пераконвае праца Паула Урбана (гл. "*У сьвятле гістарычных фактаў",* Мюнхен – Нью-Ёрк, 1972). Мы, празваныя ў скутныя часы "*беларусцамі*", а ў часы царскай заганы з 1839 па 1918 –"*тутэйшымі*", таму што мракабесы забаранялі нас называць ***ліцьвенамі***, так і засталіся з назвай мянушкі – ***беларусамі***. З гэтай нагоды мы і пазбавіліся імені як назвы свайго этнасу – этнасу **ліцьвенаў,** так і назвы сваёй Радзімы – **ЛІТВАНІІ**. Рэжым рускага шавінізму пад эгідай РПЦ зрабіў сваю агідную справу. Чаго нельга сказаць адносна таго, як адносіўся рускі рэжым да народа, які пражывае побач з намі і некалі адносіўся да ВКЛ, і зь якімі мы (беларусы) складалі адну нацыю – нацыю ліцьвенаў, якая нясе у сабе сімвалы нашых продкаў.

Так па дадзеных статыстыкі у 1917г. у Цьвярской губерні пражывала 125 тыс. ліцьвенаў, якія безумоўна паходзілі ад цьвярскіх крывічоў. (Гл. В.Чаропка *"Імя ў летапісе",* Мінск, 1994, стар.238). Падобных зьвестак па нашай краіне мы не ведаем, таму што іх публікацыі несумненна процістаяць палітыцы асіміляцыі карэннага народу, якая

стагодзьдзямі праводзіцца ў інтарэсах імперскай Расеі і якая сёньня поўна падтрымліваецца маразматычнай уладай РБ, узаконіўшы рускамоўе з мэтай пасьлядоўнага вынішчэньня роднай мовы са школьнай праграмы праз карумпіраваную рэжымам вертыкаль. Мы дайшлі да такога становішча, што ўжо ў паўсядзённым жыцьці не ўжываем родную мову. Гэта – сапраўднае дзікунства, якое творыць сучасная ўлада над памяцьцю народа: проста самажэрна зьнішчае гістарычную спадчыну. Як жа быць? Але ж прадоўжым нашыя разважаньні аб нашым паходжаньні.

З довадамі Э.Тобіна я згодзен поўна. Вось яго формула: **літвены**= **літ** (прыстаўка "літ" у перакладзе з лаціны азначае "бераг"+ **вен**ед**ы.** І, як тлумачаць зарубежныя крыніцы, наша дзяржава мела прамыя падставы называцца **Літваніяй** па імені яго народа. (Гл. мапу нашай краіны пад назвай **Lithuaniae**, складзеную нямецкім картографам Герардам Меркатарам /**1512-95**/ і зьмешчаную ў Атласе, выдадзеным Е. Хандыусам у Дуйсбургу ў 1595г. /Атлас знаходзіцца ў Пантэоне Анатоля Белага ў Ст. Дарогах/, а таксама мапу картографа Гіёма дэ Баплана /1654/ пад назвай **Magnus Ducatus Lithuaniae**, дзе на ўсёй плошчы нашых зямель надрукавана слова **LITHUANIAE**, г.зн. **ЛІТВАНІЯ,** а не **LITHUANSIS**, як таго патрабуе пераклад на лаціну назвы "Літоўскае", якім значыцца княства ў фальсіфікаванай нашай гістарыяграфіі). А нямецкі жывапісец А.Глотгер яшчэ ў канцы 19ст. прысьвяціў тэме змаганьня ліцьвенаў за сваю незалежнасьць шэраг карцін пад агульнай назвай цыкла "**Lithuaniae**".

Трэба ведаць сапраўдную гісторыю нашай многапакутнай Айчыны, лёс нашай культурнай спадчыны! І не фетышызаваць рускі шавінізм у любой пагодзе часу ў дачыненьні да гісторыі нашай краіны, памяць аб якой і спрабуе скрыць ад народа рускі імперскі дух і яго галоўны праваднік – Руская праваслаўная царква (РПЦ)!

12 сьнежня 2008

* Тлумачэньні пад гэтай зноскай чытай у **Камэнтарыях** з 54 старонкі.

СЭНС ЖЫЦЬЦЯ

Верш прысьвячаецца слыннаму руплiўцу "адраджэньня родных вытокаў" апосталу **Духу** нацыi Леанiду **Лычу**. У аснову верша пакладзены зьвесткi з нататкi Ул-ра **Содаля** "*Шлях да сябе*", зьмешчанай у газеце "***Н. Воля***" 6.02 2009г. з нагоды **80**-годзьдзя героя.

"Нешчасьлiва наша доля:
Нам нiчога не дала.
Не шукайце кветак ў полi,
Бо вясна к нам не прыйшла."

Якуб Колас

У путах быту i зьнявагi
Iшоў нявечаньня працэс.
Змагар за праўду процiвагай
Жыцьця выношваў скрыты сэнс…

Шукаў яго ён на памежжы,
Дзе панавала ўзьнёсласьць мар,
I ў воiнстве, што вузiў межы, –
Хаваў ад вока праўды твар.

На службе ў органах ГУЛАГа
Спазнаў юнак у першы раз
Сэнс скрыты лёсу бедалага –
Ахвяры быту без прыкрас.

Жыцьцё пакутнае нядолi
Усхвалявала юнака,
Бо зразумеў: бяз вольнай волi
Не ўславiць нацыю ў вяках.

I… прылучыўся ясным тварам
К вытокам старыны юнак:
На душу лёг нямым цяжарам
Скажоны лёс – зьнявагi знак…

З тых пор прафесар слушнай справы –
"**Нiць Арыядны" нахадзiць –**
Праняўся мэтай: **ведаць правам –**
Край роднай мовай адрадзiць!

10 лютага 2009.

АПОСТАЛЬСКІ НАКАЗ

Верш прысьвячаецц археолагу, краязнаўцу, паэту – змагару за адраджэньне Духу нацыі Васілю Рыгоравічу **Супруну*** з нагоды яго 85-годзьдзя (н. 10.оз.1926), аб чым і распавяла газета "Наша Слова" ад 16 сакавіка 2011г. ў нататцы Юры Мянькова **"Пад знакам Пагоні".**

"Ад звону мячоў і каваных падковаў
Праклятая цемра бляднее, дрыжыць.
І родная мова, бацькоўскае слова
Праз сьметнік чужы прарастае, каб жыць"

Васіль Супрун

Васіль натурай клапатлівай
Наказ апостальскі абраў:
Ствараць настрой душы цярплівай
Паказчыкам рэжымных спраў,
Каб пошасьці пякельных спрат
Сышлі ў нябыт не жаласьліва.

Для выкананьня дзей у скрусе
Змагар за долю рух займеў –
Саюз Вызвольны Беларусі, –
Каб агаліць жыцьця глухмень,
Што ў песьнях* і па гэты дзень
Са здрадай ходзіць у хаўрусе.

Аднак знайшоўся ж правакатар –
Яго нам Юда спарадзіў –
І… горкі лёс спазнаў наватар,
А д'ябал – насланьнё спладзіў…
Народ наш зьведаў мноства дзіў –
На іх так зух спраў камбінатар…

З тых пор няўрымсьлівы апостал
У даўніну направіў сьлед –
Культуралогіі стаў поступ –
Пагоні адкрываўся сьвет:

x x x

Жыцьця маркотнага прасьвет
Спагадай стаў яму на водкуп.

25 сакавіка 2011

ПЯРО ЖУРНАЛІСТА

Верш прысьвячаецца сябру па духу журналісту Міколе **Малышчыцу**, які адзначыў сваё 60-годзьдзе (н. 21.03.1951). Яго прозвішча пазначана пад **франтыспісам** маіх зборнікаў. Менавіта зь яго лёгкай рукі нарадзіўся ў мяне сюжэт балады, прысьвечанай народнаму сакратру асьветы БНР Аркадзю Смолічу (чытай “*Баладу пра кніжку*” ў зборніку “**На скрыжалях часу**”).

“Не трацьце надзей і веры,
Пакутнай зямлі сыны!
На вежах званіц збуцьвелых
Мы ўдарым яшчэ ў званы!

Ніл Гілевіч

Пад веснавое раўнадзенства
Анёл надаў Міколе крыл.
І стаў наш праведнік з маленства
Пяром народу несьці быль.

Яна выносіцца, бясспрэчна,
Са спратаў памяці жывой:
Яе матыў – заўжды сардэчны,
Калі вядзе нашчадак свой.

Каб нашу сутнасьць мы не збылі
І, каб не нарабіць бяды,
Народу несьці трэба былі
Ды не на час, а назаўжды.

Хай нам пяро тваё, заступнік,
Паслужыць шмат яшчэ гадоў,
Каб вызначаўся дзень наступны
Пазнаньнем дзейнасьці дзядоў.

Дык нагружай стыло, Мікола! –
Яго так просіцца пара:
Хай не хаваюцца ў падпольлі
Нататкі слушнага пяра!

21 сакавіка 2011.

СЬВЕТ ХРЫСТА

Санет прысьвячаецца ксёндзу Мінскага касьцёла Святых Сымона і Алены апосталу веравызнаньня Завальнюку Ўладыславу Мацьвеявічу

“Я з вамі ва ўсе дні да сканчэньня веку”
(**Евангельле. Мацей,** 28, стар. 20)

Нязьмерны духам боскі запавет:
Ахопліваць пачуцьці мудрым словам…
І зьместам сьвецкім увайшлі ў сусьвет
Сакральнасьці Хрыста не выпадкова.

Тэізму слушнасьць – існы інструмент
Абраднай дзейнасьці – жыцьця аснова.
Таму сьвятое веры хросны сьвет
Народу вызначае шлях з умовай.

Жывую сувязь зь вернікам* узьнёс
Сьвятар у крэда з помачу нябёс
Канонам на фундаменце касьцёла.

Тут праведнік й знайшоў прытул сабе,
Дзе б душу непадкупную ў мальбе
Змог шчыра зьліць у споведзях з анёлам.

26 лістапада 2011

ДУШЫ ПАРЫВАНЬНЕ

Трыялет прысьвячаецца ідэолагу Беларускіх Хрысьціянскіх Дэмакратаў Павалу Севярынцу.

Хрыста заветы несьці у народ –
Занадта адмысловае прызваньне:
Яно – душы чульлівай парываньне.

Хрыста заветы несьці у народ
Заўжды прадвызначае існаваньне
Малітвы пранікнёнай разварот:

Хрыста заветы несьці у народ –
Занадта адмысловае прызваньне.

27 лістапада 2011

ДУХ ДЗЕКАБРЫЗМА

Паэма прысьвячаецца руху за адраджэньне Духу нацыі ў часы найвышэйшага **процістаяньня** народа супроць дыктатуры кабальнага гнёту, які доўжыцца аж з часу падзелу Рэчы Паспалітай. Сёньня дух супраціву наглядна прадэманстраваў народ, прыйшоўшы на Плошчу 19 сьнежня, каб выказаць свой пратэст супроць фальсіфікацыі вынікаў прэзідэнцкіх выбараў.

“О, народ беларускі!
Ты так красамоўна маўчыш,
Што маўчаньне тваё
Ім страшней
За бунтоўныя крыкі.
Не, не доўга ўжо несьці табе
Свой пакутніцкі крыж...”

Ніл Гілевіч

Пралог

Помніцца, ў часы заганы
Дзекабрысты* ў выступленьнях
Стан Русі раскрылі:
Там, дзе землі брудам сланы –
Жудасьцю закабаленьня, –
Ангел чысьціў крылы.

Неўзабаве край расьпяты
Абудзіўся клічам волі
І прыўзьняўся духам:
Пачаліся злобай сьцяты
Бойкі* з сатаной нядолі,
Каб дабіцца зрухаў.

Ды не справіўся з заганай
Талерантны люд. Папраўдзе –
Слабы быў занадта.
Расьцягнулася ж змаганьне
За правы народаўладзьдзя
Год на паўтараста.

Быў аднойчы факт прыстойны –
Зьняць зь сябе хамут няволі
Ў час падзелу краю:
Слуцкі збройны Чын* дастойны
Быць узорам – без патолі –
Не баяцца зграі.

1. Выбарчыя выдаткі

А калі ж анёл спагадны
Нам дабыў Свабоду цудам* –
Час распарадзіўся,
Ды анёл – бясспрэчна – здрадны,
Што зямельку сьцеле брудам,
З часам – не згадзіўся.

Шляхам махінацый розных
Сатана, да ўлады сквапны,
Захапіў трон зманам*
І скасьціў Закон галоўны:
Больш яго ніхто няздатны
Кіраваць дзяржавай.

І застаўся край ў абдымках
Здані рады памяркоўнай*
“Кроўнага” братэрства,
Дзе правы атрутнай дымкай
Змагара з душой маркотнай
Сьцерлі самажэрна.

Ды не згас дух непакорны
За карону пры змаганьні
У барцоў Свабоды.
Рэй змагар вядзе каронны
У часы перавыбраньня*
Ў ветразях нязгоды.

Дух магічны дзекабрызма
Ў перадвыбарчае гонцы
Ахінуў прастору
І раскрыў ідэалізму
Рэчаіснасьць у старонцы
Без сьлядоў затору.

2. Процістаяньне

Першы стрэл у дыктатуру
Рымашэўскага Віталя*
Вельмі трапным стаўся –
Трон гнілы наменклатуры,
Што нялюбым люду стала,
Зараз захістаўся.

Схамянуўся тут дыктатар...
І загад аддаў страшнейшы:
“Адвакат! За справу!
Каб ніхто з тых кандыдатаў,
Хто парушыў лад вышэйшы
Не пазьбег управы!”

Загучэлі зь С М І-каналаў
Выступленьні адвакатаў:
“Трон не варта грызьці!
Так, сваіх фінансаў мала:
Дык жа ўрад не вінаваты –
Падкасіў нас крызіс”.

А калі ж другіх пачулі
Кандыдатаў* выступленьні –
Без цэнзуры дзеі, –
Дык, здаецца, стан адчулі
Спраў агідных выпраўленьне…
Марныя надзеі.

Наяву ж раскрыўся поступ
Змагароў у спіч-наказах:
“Наш ратунак – Плошча!”
Стаў ў адказ – загад папросту:
“Рыхтавацца ў аўтазаках
Душы прапалошчваць!”

3. Ратацыя “штурму”

Час сакральны падыходзіў –
Люд на Пляц усё сьцякаўся,
Каб прыняць рашэньне.
Дый сатрап вачэй не зводзіў:
Надта ён бяды баяўся –
Дапусьціць крушэньне.

Ходы к Плошчы акружыла
Зграя банды ваяўнічай
І агентаў плойма:
Твар аскаліўся рэжыму, –
Склаўшы дзеі таямніча, –
Жорсткаю абоймай.

Тут спецназ у чорных масках
Строй калоны* зьбіў раптоўна –
Вёў яе **Някляеў**, –
Зьнішчыў устаноўку хватка,
Зьбіўшы лідэра гвалтоўна,
І… ў “нябыт” трапляе.

Ціхароў* у строй прызвалі,
Змагарам каб зблытаць карты, –
Зладзіць правакацыю:
Дзьверы Дома каб сарвалі
Брусам, кіркай ці лапатай –
“Штурму” даць ратацыю…

Тут, аднак, па-маладзецкі
Вёў **Віталя** – стаў замінкай
Для шаражкі здраднай,
Хоць і сам спазнаў па-зьверскі
Важкасьць гумавай дубінкі
Ад братвы праўладнай.

4. Разгон дэманстрантаў

Як заўжды, **Калякін*** першым
Выступаў аператыўна
З выспы сімвалічнай:
Рэй свой палкі ён завершыў
Весткай: *“Выбары – фіктыўны.*
Галасы – не лічаць!”

Бачыць д’ябал: ля ўвахода
Валтузьня, а дзей – ніякіх:
Штурмам – і не пахла.
І загад аддаў: *“Паўзводна*
Заганяць у аўтазакі
Неданоскаў чахлых!”

Ліха злыдзень стаў дубінкай
Бэсьціць зьлева і направа
Людцаў непаслушных.
Дык чамусь, хто без затрымкі
Вокны біў*, – ну так яскрава! –
Змыўся паказушна?

Ці ж не знаў ён досьвед змовы,
Як прад камерай здымацца? –
Зух быў правакатар!
Мабыць меў ён установу:
“Вельмі ўжо не выстаўляцца! –
Надта значны фактар”.

Хто прызваў яго на дзейства –
Правакацыю правесьці
Ўсіх навідавоку?..
Не звычайнай для судзейства
Будзе змова, каб замесьці
Сьлед, нябачны звонку.

5. Дзікае судзілішча

Каб сфабрыкаваць суджэньне
Аб намеры зьмены ўлады,
Як бясспрэчны фактар,
Трэ было здабыць сьцвярджэньне
Аб наяўным месцы склада
Зброі для тэракта.

З слушнай мэтай па ўгавору
Д’ябла ў гаражы службіста
Зброю назапасьлі*,
Што магло стаць без разбору
Узбуджэньнем *“справы чыстай”*...
Выйшла ж – не па масьле.

Дый трызьня не спрацавала
Ў лад сьвядомаму скажэньню
*“По стеклу железом”** – .
Думку скрозь і ўмацавала,
Што скампанаваў суджэньне
Д’ябальскі гарэза.

У судовых справах кплівых
Допыт вёўся па заказу
Змоўшчыкаў улады:
Паказаньні іх – на дзіва –
Расссыпаліся адразу:
Факты – без дай рады.

Тым не менш, суд, па якому
Допыт вёўся з парушэньнем
Праў – быў дзікім надта.
Дык судзілі ж па закону
Сатаны: за утварэньне
Масы беспарадкаў.

6. Рэцыдывы змовы

Вось і сталі чарадою
Заганяць людзей на нары –
*“Апаганьваць турмы”**.
Зноў заслалася брудою
Ўся зямелька: зьніклі мары
Актам працэдурным.

Дый не зганьбілі упартасьць
Змагароў вір-дыктатурай
Ў выбарах чарговых:
Тым не менш, раскрыты карты
Парушэньняў каньюнктурных,
Стаўшых яўю змовы.

І не дзіўна: бруд бясспрэчны
Ўсё прыкметней стаў народу –
Шыла ў мех не скрыеш.
Зьведаў люд: дыктатар грэшны
Патураньнем рады сходу
Спарадзіў нам крызіс.

Сказ такі* быў пры народзе:
“Ў прагрэсіўны сьвет дзяржаву
Я не здатны весьці!..
Як ідзем мы, так і пойдзем…
Больш сказаць – не маю права,
Каб вас не падвесьці”.

Цэлых годзікаў пятнаццаць
Люд *“мадэлі беларускай”**
Жыў чужым употай.
Сёння ж мусіў сноб прызнацца,
Адхіліўшы поступ “прускі”, –
“Трапілі ў балота”.

Эпілог

Зьдзек трываць – сябе не ўважыць:
Колькі ж можна *“баіць байкі”*–
Правіць абяцанкай?..
Мусіць гнеў выказваць важкі
Моладзь праз вядзеньне страйкаў
Масавай маўчанкай*.

Разгарнуліся ў прасторы
Віртуальнага фармату
Пошугі змаганьня:
Мэта дзеі – скінуць шоры,
Што надзелі злыдні “брату”
У часы трываньня*.

Не пагас дух дзекабрызма:
Рэвалюцыя праз сайты
Сацыяльнай сеткі*
Вырасла да драматызму –
У “ягнят маўчаньня” байты –
Выпадак сусьветны!..
х х х
Скора! Скора акрыяе
Люд ад крыўды беспадстаўнай
У жыцьці сурочым! –
Адраджэньню час спрыяе:
Волі дух бесперастанна
Ў будучыню крочыць.

2-12 ліпеня 2011

СВАБОДА І СУНІЦЫ

Верш прысьвячаецца змагарам за адраджэньне Духу нацыі пісьменьніку Васілю Быкаву і паэту Уладзімеру **Някляеву**, якому 19.06. 2011 у Бычках на Вушаччыне ля сядзібы Дома-музея Васіля Быкава адбылося ўручэньне прэміі яго імені“За Свабоду думкі” яе заснавальнікам Ал. Мілінкевічам.

“Праўды прагнуў, насустрач – мана.
Волю зваў. Трапіў сам у няволю.
Дзе наш Бог, калі скрозь – сатана,
Калі сіла злачынна сваволіць?”

Васіль Жуковіч

О, колькі радасьці й сьвятла
Нясе ў сябе ўспамін дзяцінства:
Як у лясок каля сяла
Хадзілі гуртам па суніцы.

Дзяцінства радасьць і ўспрыняў
Васіль – знаток мясцовых звычак, –
Калі ў шпіталі з рук прымаў
Ад сябрука букет сунічак.

Свабоду, як і смак суніц
Няможна перадаць гаворкай:
Так і няможна аддзяліць
Жыцьцё ад стану праўды горкай.

Васіль жыцьцё з журбой спазнаў
На рубяжы свабоды і рабства.
Таму й Валодзю перадаў
Сваё ўяўленьне гаспадарства.

На зман Валодзі зуб гарыць –
Не церпіць ён крутні ў стасунках!
Таму Рух “**Праўду гавары**!”
Зрадніўся з Воляй у задумках...

За волю думкам – прэмія –
Валодзю ўважыла па праву:
Ўвайшло ў гісторыю імя
За мужнасьць і да волі прагу.

30 чэрвеня 2011

БАЛАДА ПРА ЖЫЦЬЦЁ

(прысьвячаецца анёлу-ахоўніку, які дапамог мне ўратаваць дзяўчынку ў 1988г. на Камсамольскім возеры ў Ташкенце, будучы на курсах ДТСААФ)

Гэта адбылося дзесьці 16-18 ліпеня 1988г. Апошні дзень курсаў ДТСААФ. У абедзенны перапынак мы хадзілі на Камсамольскае возера, якое было побач, каб адчуць прахалоду вадзяной стыхіі ў душных абдымках сьпякотнага дня. Праходзячы па дзіцячаму пляжу маю ўвагу прыцягнуў насьцярожаны прыжок у воду 6-цігадовай дзяўчынкі. Інструктара і бацькі яе побач не было. Ускокнуўшы ў воду, яна плыла неяк імпульсіўна па кругу. Я працягваў ісьці, але гняла думка: чаму яна так плыла? А калі абярнуўся, то ўбачыў: дзяўчынка ляжала на вадзе нерухома тварам уніз, раскінуўшы рукі. Я зразумеў, што дзяўчынку скаваў д'ябал. Немінуча была патрэбна хуткая дапамога. Дзятва пляскалася побач, але ўвагі на з'яву не зьвяртала. І тут я ўспомніў выпадак на рыбалцы: лодка з рыбакамі рэзка качнулася і яны аказаліся ў вадзе. Двое, дабраўшыся да берагу, убачылі, што іх сябра няма, была відаць толькі каля перавёрнутай лодкі яго галава, а на пытаньні – не адказваў. Яны зразумелі, што іх таварыша трэба ратаваць. Але было ўжо позна. Як выявіла ўскрыцьцё: язык ад рэзкага ўдыху закрыў гартань – надышло ўдушша. Марудзіць тут жа перастаў: з вады дзяўчынку я дастаў і палажыў на згіб калена, зрабіў у грудзі тры рэзкія рухі, якія і выштурхнулі язык з гартані. Затым было праведзена штучнае дыханьне і… да дзіцяці вярнулася жыццё.

Аднойчы я ў сьпякотны дзень
Ішоў праз пляж дзіцячы спешна:
Зьвярнуць увагу звабіў цень –
Прыжок дзяўчынкі ў воду грэшны.

У гладзь ускочыўшы вады,
Яна, адчуўшы зло глумленьня,
Шукала выйсце: шок бяды –
Не вызываў майго сумненьня.

Ішоў і мысьленна шукаў
Адказ на стан яе ўзрушэньня:
Матыў змаганья з моракам –
Не выходзіў з-пад разуменьня.

Свой позірк кінуць вымусіў
Мяне анёл спагаднай долі:
Дзяўчынка ж на вачах ва ўсіх
Ляжала на вадзе без волі.

Вакол дзятва наперабой
Вадою пырскалася ўволю:
Была захоплена гульнёй –
Іх не трывожыў дух няволі.

Я ў момант памяць прагарнуў
І ўспомніў рыбака здарэньне:
Вось так на гладзі развярнуў
Анёл бяды сваё тварэньне.

Марудзіць тут жа перастаў:
Дзяўчынку з гладзі неадкладна
Падняў і сэнс жыцьця прыдаў,
Зрабіўшы ў грудзі рухі ладна.

Ёй дух жыцьцёвасьці ўсяліў
І стаў імітаваць дыханьне.
І… цераз некалькі хвілін
Быў бачны вейкі калыханьне.

Дзяўчынка стала на вачах
Прыкметна шавяліць губамі.
Час абуджэньня азначаў:
Жыцьцё яе – не за гарамі.

Пачуўся скора лёгкі ўздых.
Прыйшла за ім й пара кружэньня:
Анёл засьведчыў – Бог гады
Ёй стаў лічыць без асуджэньня...

Анёл-ахоўнік – лёс вяршыць.
Ён і ў жыцьці дзяўчынкі гэтай:
У кожным з нас ён у душы
Уважна ходзіць па Сусьвету.

х х х

Заўжды між сьмерцю і жыцьцём
Шукаюць "нітку Арыядны".
Яе й знайшло ў той час дзіцё,
Бо быў анёл жыцьця – спагадны.

28 кастрычгнка 2011

СПРАВЫ САЮЗА

(Песьня Беларускага Незалежнага Прафсаюза, які адзначыў сёлета 20 год).

Саюз незалежных сяброў прафесійна
На шчыт узьнімае бясьпеку, любоў,
Правы грамады на жыцьцё без руціны
І поўныя скрыні надзённых хлябоў.

Прыпеў: Хай справы саюза паходні зарніцай
Узносяць бясьпеку да боскай любві!
І кожны, каму зьвяз – жывая крыніца,
Сяброўскай апекай хай дух ажывіць!

Каб век свой пражыць у дастатку дастойна –
Пакінуць для Спадчыны памяці сьлед,
Трымацца адзінства ўсім трэба грунтоўна –
Штодзённа адстойваць Дзядоў запавет.

Прыпеў: Хай справы саюза паходні зарніцай
Узносяць бясьпеку да боскай любві!
І кожны, каму зьвяз – жывая крыніца,
Сяброўскай апекай хай дух ажывіць!

Без веры ў цудоўную прышласьць няможна
Свой край адрадзіць у сузор'і шляхоў.
Бо там, дзе люцкое жыцьцё незаможна,
Не зладзіш стваральную працу сяброў.

Прыпеў: Хай справы саюза паходні зарніцай
Узносяць бясьпеку да боскай любві!
І кожны, каму зьвяз – жывая крыніца,
Сяброўскай апекай хай дух ажывіць!

16 кастрычніка 2011

ДУХ РАМАНТЫЗМУ

Балада акравершам прысьвячаецца сыну Айчыны Андрэю Саньнікаву (н.8.03.1954), змагару за адраджэньне нацыі, прафесіянальнаму дыпламату, экс-кандыдату ў Прэзідэнты РБ, вязьню сумленьня.

“О. жаль мне праз гэта вас людзі загнаныя,
Цёмныя людзі, гаротныя людзі,
Жаль, што вы такія праз сьвет пагарджаныя,
Жаль, што так жыцца яшчэ доўга вам будзе.”

Янка Купала

Андрэй бы маг з нагоды адраджэньня
Настрой жыцьцю намерыўся прыдаць –
Дух рамантызму на крыло падняць:
Работу зладзіць згодна з азначэньнем –
Эпічным ладам з’явы тлумачэньнем
Юдоль Айчыны дзейсна аднаўляць.

Але ў жыцьці не проста так даецца
Любоўным падыходам да людзей
Еўропы Хартыю* на шчыт падняць:
Гарэзны лёс, як сьведчыць час падзей,
Анёл цярпімасьці рашыўся ўзьняць
Ва ўлоньні самажэрнага шаленства.
І вось у асяродку скрушных дзей
Чароўны дух рамантыкі з маленства
У крэда стаў узводзіць чарадзей.

Сваю Айчызну, каб ўратаваць
Ад панаваньня думкі меркантыльнай
Натуры ганарлівай й хваткі стыльнай,
На Плошчу запрасіў змагар людзей…
Імжой маны, каб трон свой захаваць,
Каманду справіў жорстка ліхадзей –
Агнём сваволля зграі па-бандыцкі
Вяршыў бяду: рамантыку надзей
Ураз скарыў зацятасьцю вятрыскі.

21 сьнежня 2011

---

* А.Саньнікаў – адзін зь ініцыятараў “Хартыі’97”.

ДУХ НАДЗЕЙ

Трыялет прысьвячаецца рамантычным настроям падзей 19 сьнежня 2010г., якія выліліся ў выступленьне мас на Плошчы, каб выказаць супрацiў фальсіфікаваным прэзідэнцкім выбарам з патрабаваньнем іх пераправядзеньня. Але надзеі даверлівага народа не збыліся.

"Беларусь, Беларусь!
Бачыш гэтую рань?
Скінь закляцьце зь сябе!
Схамяніся і ўстань!"
Ніл Гілевіч

У кіпцюрах дыктатарскай улады
Гартуецца скаваны дух надзей:
О, не зьнявечыцца парыў людзей
У кіпцюрах дыктатарскай улады!

Настроі Плошчы сьнежанскіх падзей
З'явіліся ў жыцьці не без дай рады:
У кіпцюрах дыктатарскай улады
Гартуецца скаваны дух надзей.

19 сьнежня 2011

ЗРАТУЕМ АЙЧЫНУ!

Трыялет прысьвячаецца становішчу, у якім апынулася Айчына па віне калабарантаў улады, якія, здаўшы родную мову, дзеля захаваньня свайго карумпіраванага апірышча ўжо гатовы прадаць і нацыянальныя каштоўнасьці: землі, прадпрыемствы і карысныя выкапні.

"Радзіма сталася таварам!
Як на такой Радзіме жыць?"
(З паэмы У.**Някляева** "Паланэз")

На вахце непадкупнасьці стаяць –
Доўг чэсьці кожнага не без прычыны:
Калабарант не здольны годным чынам
На вахце непадкупнасьці стаяць.

На раздарожжы лёс стаіць Айчыны –
"Ніць Арыядны" трэба выяўляць!
На вахце непадкупнасьці стаяць –
Доўг чэсьці кожнага не без прычыны.

31 сьнежня 2011

КРАІНА Ў ІМГЛЕ

Санет прысьвячаецца змагару за адраджэньне нацыі, палітолагу і публіцысту Анатолю Іосіфавічу **Майсені** (4.01.1959-12.11.1996). У адказныя часы перабудовы ён стварыў незалежную недзяржаўную арганізацыю – Нацыянальны цэнтр стратэгічных ініцыятыў "**Усход- Захад**", які стаў мосьцікам паміж Еўропай і Беларусьсю. Напісаны ім артыкул "***Беларусь у імгле***" аб выніках першых двух гадоў кіраваньня новай улады і пошуках шляху (арыяднінай ніці) да выхаду краіны з "імглы", у якое завяла гэтая ўлада, па адной з версій, стаў прычынай яго сьмерці.

"А тут закопаны навекі
Надзеі, радасьць чалавека.
І гора схована ліхое –
Жыцьцё бядачае люцкое".

"Дымам пойдзе ўсё ліхое,
Ўсё, што душыць нас і гне.
Вер, брат,– жыцьце залатое
Будзе ў нашай старане".
(Зь вершаў **Якуба Коласа**)

На строму часу вольнасьць узышла,
Надзею ў адраджэньне прабудзіла.
Але свабодзе звонкая хвала
Анёлу права розум закружыла.

Супроць бяспраўя плыняй усплыла
Руплівых спраў няўрымсьлівая сіла –
Рух на **Усход** і **Захад** пачала,
Каб здань бяды народа не спасьцігла.

А твор – учынкаў хіжых водгульле –
Нёс вестку ў сьвет: "**краіна у імгле" –**
Для сатаны яна, што костка ў горле.

І д'ябал не сьцярпеў – пайшоў ва-банк:
Сабе займеўшы звадаю карт-бланш,
Лёс завадатара скасіў пад корань.

14 красавіка 2010

ПІЛОЦКАЯ ШКОЛА

Акраверш прысьвячаецца нязменнаму кіраўніку Беларускага гуманітарнага ліцэя імя Якуба Коласа, старшыні Рады беларускай інтэлігенцыі Уладзімеру **Коласу** (н.22.09.1951), які сумеў у абставінах татальнага ўціску адшукаць арыядніну ніць і, амаль у падпольных умовах, мабілізаваць калектыў выкладчыкаў гуманітарнага ліцэя, каб праводзіць пілоцкае абучэньне моладзі ў навучальнай установе як грамацкай структуры еўрапейскага кшталту з захаваньнем нацыянальнай самаідэнтыфікацыі.

"Наша мова неўміручая, бо яе
захоўваюць усе".

Уладзімер Караткевіч

"Мова! Як сонца маё беларускае,
Ты сьвецішся словам кожным.
Цябе і заворвалі і закопвалі.
І ўсё ж нашы продкі праз гора
Данесьлі да нас цябе, родную,
Цёплую, жывую і непаўторную".

Яўгенія Янішчыц

У гадзіну дыктату і драмы
Лёс ліцэя рашаў калектыў:
Абучэньне рабіць па праграме,
Дзе ў пашане – народны матыў.
Зьмест праграм на палёт ліцэісцкі
Інтарэс вызывае з падстаў:
Менавіта ліцэй гуманісцкі
Еўрапейскаю школай прадстаў…
Разам з тым ліцэісцкі зародак
У шарэнзе падзей – асяродак.

Кіраваць вучыць нас установа –
Орган нацыянальных асноў –
Лексіконам народнае мовы,
Адукацыяй, здольнай бяз змоў
Самавітасьць разьвіць ад бацькоў,
У палёт каб падняцца чарговы.

24 траўня 2010

РОЎНАСЬЦЬ

Балада прысьвячаецца гісторыку, прэм’ер-міністру БНР, пісьменьніку, адметнаму сакратару нацыянальнага Адраджэньня пачатку ХХ-га ст., неадменнаму сакратару маладой Беларускай Акадэміі навук Вацлаву **Ластоўскаму** (8.11.1883-1938), які за свае імкненьні і думкі, каб бачыць свой край незалежным, быў расстраляны.

“...я горад збудаваў...
І от нахлынуў вораг многі.
Ударыў я у звон трывожны.
Дзынеў патужна цяжкі сьпіж...
Аднак на клік мой зоўны
Ніхто ка мне не паспяшыў:
У горадзе маім –
такім мацоўным –
Адзін я быў!...”

(Зь верша **Вацлава Ластоўскага**)

На скрыжалях бурлівага часу
Долі ангел грыз путы ў цісках.
Часам чорт яму строіў грымасу,
Калі той заставаўся ў сілках...

З-пад нябёсаў ішла устаноўка:
Роўнасьць нацыянальным правам!
Рэчаіснасьці матывіроўка –
Надта доўга “русізм” панаваў.

І рахункам нябеснае справы
Стаў урад вырашальных падзей*.
Але акты як левых, так правых,
Не прынесьлі жаданых надзей...

Гідры гордых імперскіх амбіцый*
Разрывалі краіну ў шматкі.
Кожны, зь імі занятых пазіцый,
Прагнуў іх захапіць навякі...

У змаганьні за лёс Адраджэньня
Власт пад іменем розным хадзіў*

І параду даваў на сьцвярджэньне
Свайго “я”, і… народ свой будзіў.

З таямнічых крыніц ён цярпліва
Раскрываў лёс краіны сваёй
І даносіў да мас клапатліва…
Праз вытокі культуры жывой.

І з “*Кароткай гісторыі…*” краю*,
Ўпершыню што з’явілася ў сьвет,
Пазнаём, як нахабна сьціраюць
Заваёўнікі прадзедаў сьлед...

З-пад пяра часам тым навукоўца
Стаў выходзіць “***Крывіч***”-альманах*.
І… з павагаю роднае слоўца
Прыдала пажаданьням узмах.

Але д’яблу чырвонай навалы
Не па густу быў вольны матыў.
І рашыў ён: сакрэтна й павальна
Скараціць мовазнаўчы актыў…*

Паляцелі ад д’ябла запросы:
“*Як там справы вядзе Інбелкульт?*”*
І… ў адказ: справаздачы, даносы –
Надта дзейсным быў сталінскі культ…

Як “*нацдэму Саюза...*”– міф-зьдзелкі*,
Стаў прысуд яму першы ў прыцэл,
А *“за сувязі з польскай разьведкай”*
У другі раз – апошні – расстрэл.

x x x

Не збыліся надзеі нацдэма,
Хоць і слушным яго быў наказ.
Але ўсё ж **нацый роўных ідэя***
Прычакае свой суджаны час.

29 траўня 2010

ЧАС АДПЛАТЫ ПРЫЙДЗЕ!

Нататка апублікавана ў газ.“Народная Воля” ад 8 лютага 2011 з нагоды згвалтаваньня абаронцаў праўды, прыйшоўшых на Плошчу 19 сьнежня 2011, каб выказаць свой пратэст супроць фальсіфікацыі вынікаў прэзідэнцкіх выбараў .

“Натхнёныя сьвятлом Хрыстовай веры
Мы выйдзем, выйдзем на прастор-разлог!
І лягуць прахам д’яблавы хімеры!
І блаславіць нас на змаганьне Бог!

І запануе воля ў нашым стане,
Жыцьцё памкне свабодна, як рака,
І першым сьвятам Бацькаўшчыны стане
Дзень Дваццаць Пятага Сакавіка”.
(верш “Наша Сьвята” **Ніла Гілевіча**)

Паважаныя вязьні Свабоды – змагары за праўду!

Я, Мікола Шаравар – ваш сапраўдны аднадумец. Ад імя такіх жа змагароў, як і вы (Людмілы Бялькевіч, Алеся Валабуева, Міколы Малышчыца, Ларысы Насановіч, Івана Шылы, Васіля Юркіна і іншых), я прашу вас не падаць духам і трымацца. Знайце, што прыйдзе час адплаты для фальсіфікатараў выбараў і арганізатараў правакацый на плошчы Незалежнасьці 19 сьнежня 2010г. за вашы слёзы і пакуты, за хлусьню, якая патокам ліецца з дзяржаўных сродкаў масавай інфармацыі. Час адплаты прыйдзе і для тых, хто, страціўшы сумленьне, тыражыруе міфы аб нейкім рыхтаваўшымся перавароце, аб тым, што аўтобусы каманды Уладзіміра Някляева былі напоўнены выбуховымі рэчамі. Але ж міф аб трох аўтобусах быў адразу ж пахаваны на прэс-канферэнцыі дзякуючы сьведчаньням журналіста “Народнай Волі”.

Сёньняшнія дзеяньні ўлад у многім нагадваюць той час, калі адбываліся судзілішчы над Міхаілам Марынічам, Аляксандарам Казуліным і Міколам Аўтуховічам.

Ведайце, шаноўныя змагары за дэмакратыю, што мы разам з вамі будзем рабіць так, каб праўда перамагла.

НАЦЫЯ АДРАДЖАЕЦЦА

Стала ўжо традыцыяй правядзеньне дыктоўкі па роднай мове. Сёлета яна праводзіцца ў рамках 5-й Агульнанацыянальнай.

Прыемна ўсьведамляць, што ў многіх кутках нашай Радзімы (асабліва на Лідчыне) гэтае мерапрыемства ўспрымаецца пазітыўна як з боку сапраўдных спадкаемцаў адраджэньня нацыі, так і з боку чыноўнікаў праўладных структур, якія, з пункту гледжаньня іх прававой нормы, сумленна стаяць на варце парадку – абароне нацыянальнай адметнасьці тутэйшага народа. Але гэтага нельга сказаць пра выкананьне жыцьцёвых норм у Салігорскім раёне, дзе дабразычлівыя памкненьні абаронцаў роднай мовы для правядзеньня дыктовак натыкаюцца на маразматычныя рашэньні чыноўнікаў, якія заангажыраваны страхам перад працаўладкавацелямі застацца без партфеля. Так было ў мінулым годзе, так дзеецца і сёлета, што вельмі ганьбіць твар улады. Гэта ж – нонсэнс!

Бачыць, як чынуша "шануе" і "паважае" родную мову? Гэта –не толькі зьдзек, але і адкрытае калабаранства – здрада нацыі. Цярпець такую зьнявагу – сябе не паважаць. Таму такія ўчынкі чыноўніцтва мы не аставім без увагі.

Тым не менш мы правялі, як і ў мінулым годзе, дыктоўку 21 лютага на прыватнай кватэры ў колькасці 10 чалавек. Хоць з запрошаных з'явілася толькі палова (хто з'ехаў у камандзіроўку, хто занядужыў, а хто, як гэта ні сумна, пагрэбаваў), аднак сам працэс напісаньня дыктоўкі прайшоў жвава – эмацыянальна і з гумарам. Пасля напісаньня дыктоўкі нават з'явілася жаданьне ў некаторых стаць сябрам Таварыства. Гэта – вельмі добры знак таго, што "**нацыя** не ўмёрла" – яна **адраджаецца**. Новымі сябрамі ГА ТБМ сталі: Алена Калоднікава, Віталь Калбанёў, Алена Шышкіна і Алена Чувахова.

Пераможцам напісаньня дыктоўкі (без адзінай памылкі) па тэксту верша М.Танка "Родная мова" стала педагог дадатковага навучаньня дзіцячага рэабілітацыйна-аздараўленчага цэнтра "Зялёны бор", сябар ТБМ са стажам Ларыса Паўлаўна Наздрына. Яна ўзнагароджана бясплатнай падпіскай на газету "Наша Слова" на паўгодзьдзе. Другое месца дасталася новаму сябру ТБМ Алене Чуваховай, а трэцяе – падзялілі Аляксей Валабуеў, Алена Шышкіна і Алена Калоднікава. Усе яны атрымалі ў падарунак аўтаручку тэлеканала Белсат з памятным надпісам **"V АГУЛЬНАНАЦЫЯНАЛЬНАЯ ДЫКТОЎКА 2012".** Нататка апублікавана ў "Нашым Слове" 29 лютага 2012г.

ПРАЎДА–ў КОЖНАГА, а БЕЛАРУСЬ – АДНА

(Нататка апублікавана ў рэгіянальнай газеце “Інфа **Кур’ер**” ад 24 сакавіка 2011, разгарнуўшая на сваіх старонках спрэчкі пра выбары і падзеі 19 сьнежня 2010 у Менску.

“Калі хоць кропля гонару жывая
Ёсьць у тваёй істоце, беларус –
Скажы: няўжо душа твая стрывае
Над ёй, жывою, гэты гвалт-прымус?

Няўжо й далей цярпець ты будзеш
зьдзекі –
Над горам Маці дзікуноў азарт?
І прымеш стан нікчэмца-недарэкі,
Які нічога сам сабой не варт?

О, братка мой! Якой віхурай-бурай
Цябе ўзбудзіць, ускалыхнуць, падняць,
Каб ты расстаўся з немаччу панурай,
Каб ты свой лёс у рукі змог узьняць?”

(Верш“*Скажы!..*” **Ніл Гілевіча**)

З болем на душы ўспрыняў я нататку *“Паміж праўдай і няпраўдай”* у “Інфа Кур’ер” ад 24 лютага са шчырымі прызнаньнямі нашых суразмоўцаў, выгадаваных на міфах аб *“сусьветнай змове супраць Беларусі”*. Адзін зь іх (Міхаіл Масюк) упэўнены, што выбары ў нас былі свабодныя, дэмакратычныя, і шкадуе, што *“мала арыштавалі злачынцаў перавароту”*, што на Плошчы ўладзе *“трэба было прымяніць газ, халодную ваду, як гэта робіцца ў многіх краінах Еўрасаюза”*.

У гэтай сувязі хочацца спытаць у Масюка: ці дамагаўся ён права назіраць за выбарамі альбо быць членам участковай камісіі, каб пазнаць ісьціну? Вядома ж не. Бо калі б ён пабачыў, як нахабна падлічваюць галасы, то так бы не размаўляў, а пайшоў бы на Плошчу і паглядзеў, як і хто ствараў *“пераварот”*. Я ўпэўнены, што ніякіх свабодных дэмакратычных выбараў у нас не праводзілася і ніякага *“ўзброенага перавароту”* не ставалася.

На працягу свайго 74-гадовага жыцьця я таксама верыў у сьветлую будучыню, якую нам абяцалі, пакуль не пераканаўся, што жыцьцё ў цемры, дзе на пярэднім плане стаіць хлусьня, – ахінея, з якой трэба змагацца. Па гэтай прычыне песьню са словамі *“Я другой такой страны не знаю, где так вольно дышит человек”* я ўспрымаю з уздрыгам, як зьдзек над чалавечай сутнасьцю. Я пераканаўся ў гэтым, калі азнаёміўся з кнігай Тацьцяны Працько *“Станаўленьне савецкай таталітарнай сістэмы ў Беларусі (1917-41)”*.

Васіль Быкаў пісаў: *“Бойся не воўчай зграі. Чалавечая зграя намнога страшней”*. Гэтай фразай пісьменьнік перасьцярагае народ ад той нягоды, што чакае нас, калі мы не пазбавімся ад хлусьні, якая замбіруе чалавечыя душы да становішча быдла, якім можна кіраваць, а таксама рабіць зь іх паслухмяных паслугачоў як у час падліку галасоў, так і ў фабрыкацыі сцэнарыяў, па якім можна згвалціць ці зьняважыць асобу. І гэта вельмі страшна.

А каб паверылі нашыя чытачы ў “справядлівы” падлік галасоў, які стаў сапраўднай прычынай ісьці на Плошчу, а не для зьвяржэньня ўлады, як гэтага дамагаецца галоўны стваральнік міфа аб *“сусьветнай змове”*, то я прапаную далучыцца да маючых адбыцца ў 2012 годзе парламен-цкіх выбараў і прыняць удзел у якасьці назіральніка ці члена участковай камісіі шляхам збору 10 подпісаў.

І яшчэ: ісьціну можна спасьцігнуць, калі вы прыйдзеце на ўчастак у дзень выбараў за 15-20 хвілін да іх заканчэ-ньня. І вы ўбачыце, што на вашым лісьце спіска выбар-шчыкаў большая частка граф, дзе павінен быць роспіс аб атрыманьні бюлетэня, пустая. Гэта значыць, што на выбары ходзяць (у сваёй большасьці – пад прымусам, каб не страціць кантракт па працы) каля паловы выбаршчыкаў, а не 95%, як гэта аб’яўляе цэнтрвыбаркам.

Вось такая праўда нашага жыцьця.

БЕЗРАЗВАЖНЫ ГАНДАЛЬ

(Нататка апублікавана у “Народнай Волі” за №91 ад 21 чэрвеня 2011 у сувязі з гатоўнасьцю прадаць маёмасьць, каб пагасіць крэдыт).

Чуткі аб продажы “Беларуськалія” ходзяць ужо з тых пор, як замянілі шыльду прадпрыемства і яно стала адкрытым акцыянерным таварыствам. Спачатку гэта было таямніцай, за якой скрываліся хітрыкі нашага кіраўніцтва. Але сёньня сталі рэальнасьцю. І гэта вельмі трывожна.

Калі раней на працягу 15-ці гадоў згодна прагматычнай ідэалогіі міфічнага разьвіцьця краіны пад назвай “беларуская мадэль”, скіраванай на атрыманьне выгады не шляхам укараненьня інавацый і прыцягненьня інвестыцый, на якія ўказваў яшчэ акадэмік Аляксандар Вайтовіч, а за кошт датацый ад продажу расійскай нафты, то мы яшчэ неяк трымаліся на плаву і латалі прарэхі кіраўніцтва. Сёньня ў гэтую мадэль веры няма.

За дапушчаны фінансавы крызіс у цывілізаваных краінах кіраўнік дзяржавы сыходзіць у адстаўку, а ўрад распускаецца. Але ў нас няма каму гэтага дабівацца. Абраны ”кішэнны” парламент – вотчына ўлады. І, вядома ж, секчы сук, на якім сядзяць, дэпутаты не будуць.

Улада хапаецца за любую рэч, што на плаву, У нас жа на плаву – “Беларуськалій”, прадпрыемства, якое, дзякуючы багатым нетрам, дае не толькі валюту, але і мае бязьмерную каштоў-насьць для будучых пакаленьняў. І яго ўлады ўжо гатовы прадаць, толькі б выратаваць сваё рэнамэ. Калі ж такое здарыц-ца, то ні наша краіна, ні наш горад – у першую чаргу – не будуць мець ужо тых выгад і падстаў, каб па-свойму распараджацца як запасамі нетраў, так і назапашанымі тэрыконамі, якія маюць (трэба прадбачыць) можа яшчэ большую каштоўнасьць, чым калій ці натрый.

Дастаткова прыгадаць нагоду продажу Расіяй у 1867г. Аляскі зь яе незлічоным багацьцем, якія былі ацэнены ў тыя часы ў суме толькі 7,2 млн. дол. А хто сёньня можа даць ацэнку нашым нетрам і нашай незалежнасьці? А хто можа даць ацэнку стратам ад пашкоджаньня зямель і атручваньня прасторы? Хіба толькі дылетант, для якога нічога няма каштоўнага.

Таму я супроць безразважнай зьдзелкі, якую можна лічыць не інакш, як выратавальным кругам тапельца. Гэта трэба разумець і не рабіць пасьпешных крокаў. Бо нашчадкі нам не даруюць.

ЗВАРОТ

Да міністра інфармацыі Рэспублікі Беларусь А.В.Праляскоў-скаму аб спыненьні справы па закрыцьцю газет “Народная Воля” і “Наша Ніва”. Зварот быў апублікаваны ў газеце “Народная Воля” 26 траўня 2011. Зыскі аб закрыцьці газет былі адозваны 13 і 12 ліпеня адпаведна. Аб чым нам і паведамілі галоўныя рэдактары газет І.П.Сярэдзіч і А.Г.Скурко. (“Народная Воля” – 15 ліпеня, а “Наша Ніва” – 13 ліпеня).

Я, Шаравар Мікалай Лазаравіч – аматар гісторыі, з паведамленьняў СМІ даведаўся, што Міністэрства інфармацыі, прасьледуя мэту пагрузіць грамадзянскую думку аб сучасным становішчы нашага народу ў цемру, даслала ў суд зыск аб закрыцьці народам любімых газет “Народ-ная Воля” і “Наша Ніва”.

Я, як сапраўдны спадкаемца нашай гістарычнай спадчыны, шчыра жадаю чытаць гэтыя выданьні, якія незаангажаваны праўладнай ідэалогіяй прагматызму і кан’юнктуршчыны. Я жадаю чытаць праўдзівую інфармацыю аб нашым жыцьці, якая не паралізуе сьвядомасьць мас і не замбіруе душы народа, бо выдаваемая гэтымі выданьнямі інфармацыя падаецца з рознага пункту гледжаньня, што адпавядае нормам, прапісаных у артыкулах 33 і 34 Канстытуцыі РБ. Спроба закрыць гэтыя СМІ груба парушаюць дадзеныя ёю нормы і мае канстытуцыйныя правы на свабоду меркаваньняў і іх свабоднае выказваньне.

Прашу Вас адклікаць позву пра спыненьне выпуску “Народнай Волі” і “Нашай Нівы”.

Адказ на мой зварот прашу даць у парадку і ў тэрміны, прадугледжаныя законам *“Аб зваротах грамадзян”* з абгрунтаваным доказам на закрыцьцё гэтых выданьняў.

Адказ быў атрыманы тэрмінова, але без абгрунтаваньняў для закрыцьця.

НЕ МАГУ МАЎЧАЦЬ

ці КОНЕЙ НА ПЕРАПРАВЕ НЕ МЯНЯЮЦЬ ТОЛЬКІ ДЭМАГОГІ

(У РУБРЫКУ “ДЫСКУСІЯ”)

Паважаны Іосіф Паўлавіч! Апублікуйце, калі ласка, мой ліст у любімай газеце з маім фота. Сумленьне не дазваляе маўчаць, калі такія вяшчуны, як апалагет улады Раман Ананьнеў і яму падобныя, скажаюць нашу рэчаіснасьць і ганьбяць нацыю сваёй няшчырасьцю. Я хачу ім запярэчыць.

Не магу зьмірыцца як зь яго меркаваньнем, што “*ряд публикаций в* (нашем) *издании... не всегда объективные*”, так і з духам ухваленьня дыктатуры, якая яму даспадобы, прадэманстраваўшы сваю любоў у нататцы *“Не бейте под дых моего президента!”* (чытай “Народную Волю за 29 ліпеня 2011). Гэта – хлусьня! Гэта – галаслоўная заява! У такіх выпадках трэба было б яе падмацаваць прыкладам. Тут узгадваюцца словы вядомага гісторыка Генадзя Сагановіча: *“Раб заўсёды хваліць тырана і моцную дзяржаву”*. Менавіта на такіх рабах-дэпутатах *кішэннага* парламента і трымаецца сёньня ўлада. Гэта – зьдзек над нацыяй! Лічу, што аўтар выканаў палітычны заказ (*кукушка хвалит петуха*), скарыстаўшы прынцып плюралізма думак (дый яшчэ і з фота), якім кіруецца наша газета ў адрозненьні ад дзяржаўных. Нябось маю нататку П.Якубовіч не зьмесьціць.

Не магу згадзіцца з аўтарам не таму, што ў мяне сваё стаў-леньне да кіраўніка краіны не толькі за яго фальсіфікаваную “*беларускую мадэль*”, зганьбіўшы сваім прагматызмам нацыю і завёўшы краіну, як гэта ён сам сказаў “*у балота, у якое мы трапілі*”, але больш за тое, што вось такія апалагеты ўлады як ананьевы, сяргеевы (судзьдзя Канстытуцыйнага Суда РБ Вольга Сяргеева выступала 15 сакавіка 2010 па радыё у праграме “актуальны мікрафон”), новікавы (прафесар, доктар эканамічных навук Ірына Новікава ўхваляла “беларускую мадэль” па радыё 30 чэрвеня 2011) і другія вяшчуны хлусьні замбіруюць душы людзей.

Не магу згадзіцца з аўтарам, што “*в новейшей истории Бела-руси он из территории сделал страну по-настоящему гордую, независимую...”* Тут я вымушаны напомніць, што такою стала наша краіна дзякуючы намаганьням акадэміка Станіслава Шушкевіча і змагароў за адраджэньне нацыі Зянона Пазьняка і яго аднадумцаў. А не будзь такіх рыцараў змаганьня за адраджэньне нацыі, як Аркадзь Смоліч (чытай яго “*Географію Беларусі*”), Язэп Лёсік (чытай яго вучэбнікі па гісторыі і граматыцы беларускай мовы), апосталаў спадчыннасьці як Вацлаў Ластоўскі, Усевалад

Ігнатоўскі, Антон Луцкевіч, Пётр Крачэўскі і другія дзеячы БНР, якіх бальшавікі зьнішчылі, каб нацыя *“ўмёрла”*, то наўрад ці сёньня яму прыйшлося выступаць з высокай трыбуны і несьці несуразіцу. Аднак нацыя ўваскрэсла, хоць такія як ён і грэбуюць яе мовай. Ганьба здраднікам нацыі! Не трэба падлашчвацца і заводзіць народ у зман!

Не магу згадзіцца з аўтарам, што “*в стране практически искоренено такое понятие, как “воры в законе” и криминальное “крышевание” любога вида бизнеса”*. Скажыце, калі ласка, а фальсіфікацыя выбараў (я сведка, як галасы не лічаць, будучы назіральнікам ад БХК) і зьдзелкі на сусветным рынку зброі – не крымінал? А латарэйны бізнес? Дзе мы бачым іх вынікі? Дзе скрытыя мільёны ад нафтавай датацыі? (Я пісаў аб гэтым у нашай газеце). Дзе яны скарыстоўваюцца? А судовыя справы над М.Аўтуховічам, над кандыдатамі ў прэзідэнты і над тымі, хто шукае праўды – не крымінал? Дось несці лухту!

Не магу згадзіцца і з другімі вартасьцямі нашай улады, тыпу: падтрымка прадпрымальніцтва і скарыстаньня інвестыцый ці адсутнасьці бамжэй і папрашаек. Ізноў такі скажу: гэта – галаслоўная заява. Яшчэ акадэмік Аляксандар Вайтовіч, будучы пры ўладзе, выступаў за прыцягненьне інвестыцый і інавацый ў сферу вытворчасьці, за што быў зьняты з пасады. Да чаго ўсё гэта прывяло? Мы сёньня бачым – *у балота*. А статуэткі “*лучшим бизнесменам*” – бутафорыя і яўная прафанацыя!

А наконт папрашаек, то афіцыйна заяўляю, што каля нашай царквы, якая ўзводзіцца на вул. Заслонава (дарэчы, згодна з рашэньнем Салігорскага райвыканкама №1991 ад 14.11.2008г. на прадпрыемствах з лістапада 2008 штомесячна нібыта па заяўкам рабочых і служачых вылічваецца 20% аднадзённага тарыфнага акладу – прыклад таго, як наша ўлада спрыяе ўзнясеньню праваслаўнай веры на чужынскай мове у ранг паноўнай, каб нацыя “*ўмёрла*”) я не адзін раз бачыў жыльца, родам з вёскі Дарасіно, з працягнутай шапкай. Бачыў і другіх папрашаек каля магазінаў. Праўда міліцыя заўжды іх ганяе. Што тычыцца бамжоў, дык вось той жа вядомы ўсім праваабаронца Валер Шчукін – адзін зь іх. Будзь шчыры, Ананьнеў!

І вельмі шкада, што за такіх рабоў як Ананьнеў *“всегда кто-то думает и решает”*. Бо коней на пераправе не мяняюць толькі дэмагогі, якіх і трымае ля сябе брутальная ўлада дзеля сваёй жа карысьці.

P.S: Вышэй названы ліст“**Не магу маўчаць**”быў напісаны ў дзень дас-таўкі газеты “Народная Воля” 29ліпеня 2011г. і адпраўлены па почце заказным пісьмом з уведамленьнем 30 ліпеня ў суботу. У рэдакцыю пі-сьмо паступіло толькі ў сераду 3 жніўня. Уведамленьне ж аб атрыманьні пісьма я атрымаў 4 жніўня. Паўстае пытаньне: дзе, у якіх апартаментах трымалі пяць дзён (хай тры) маё пісьмо? Але, калі з артыкула былі выкі-нуты факты, якія кампраметуюць ўладу, і арышт служыцеля праваслаў-нага культу М.Розава (за якія грашы ён адбудаваў свае харомы ў ”Памесь-ці”?), то становіцца ясным: цэнзура дыктатуры працуе выдатна.

"Народная Воля" **ДЫСКУСІЯ** ад 9 жніўня 2011

Не скажайце рэчаіснасць...

Паважаны Іосіф Паўлавіч! Апублікуйце, калі ласка, мой ліст у любімай газеце з маім фота. Сумленне не дазваляе маўчаць, калі такія вешчуны, як адвакат улады Раман Ананьеў і яму падобныя, скажаюць нашу рэчаіснасць і ганьбяць нацыю сваёй няшчырасцю. Я хачу ім запярэчыць.

Не магу змірыцца як з меркаваннем, што *"ряд публикаций в (нашем) издании... не всегда объективные"* (Хлусня! Галаслоўная заява!), так і з духам ухвалення дыктатуры, якая яму, Ананьеву, даспадобы. Узгадваюцца словы вядомага гісторыка Генадзя Сагановіча: *"Раб заўсёды хваліць тырана і моцную дзяржаву"*. Скажу адкрыта: менавіта на такіх рабах-дэпутатах "кішэннага" парламента і трымаецца сёння ўлада. Гэта — здзек над нацыяй! Лічу, што аўтар выканаў палітычны заказ, скарыстаўшы прынцып плюралізму думак, якім кіруецца "Народная Воля".

Не магу пагадзіцца з аўтарам не толькі таму, што ў мяне сваё стаўленне да А.Лукашэнкі, не толькі таму, што сваёй *"беларускай мадэллю"*, сваім прагматызмам ён зганьбіў нацыю, завёў краіну, як ён сам выказаўся, *"у балота, у якое мы трапілі"*, але больш за ўсё мяне абурае тое, што вось такія ананьевы, новікавы, сяргеевы і другія кан'юнктурныя вешчуны хлусні замбіруюць мільёны людзей.

Не магу пагадзіцца з аўтарам, што *"в новейшей истории Беларуси он из территории сделал страну по настоящему гордую, независимую..."* Тут я вымушаны нагамніць, што такою стала наша краіна дзякуючы намаганням члена-карэспандэнта Станіслава Шушкевіча і змагароў за адраджэнне нацыі Зянона Пазьняка і яго аднадумцаў. А ці ж можна забыць уклад у змаганне за адраджэнне нацыі Аркадзя Смоліча (чытай яго "Геаграфію Беларусі"), Язэпа Лёсіка (чытай яго вучэбнікі па гісторыі і граматыцы беларускай мовы), уклад такіх апосталаў спадчыннасці, як Вацлаў Ластоўскі, Усевалад Ігнатоўскі, Антон Луцкевіч, Пётр Крачэўскі!

Не магу пагадзіцца з Ананьевым, што *"в стране практически искоренено такое понятие, как "воры в законе" и криминальное "крышевание" любого вида бизнеса"*. Проста ў нас гэтыя ганебныя з'явы набылі іншую афарбоўку. Вазьміце любога нашага алігарха — хто яго апякае, з кім ён сябруе, на якіх сувязях трымаецца яго бізнес?

А як улады распраўляюцца з тымі, хто становіцца ўпоперак дарогі, хто выводзіць іх махлярства на чыстую ваду? Выступіў супраць чыноўнікаў-карупцыянераў Мікалай Аўтуховіч з Ваўкавыска — яго адразу кінулі ў турму. А дзе зараз тыя, хто выступіў супраць фальсіфікацый падчас выбараў? Таксама ў турме.

Не магу пагадзіцца з тым, што ў нас няма ні бамжоў, ні папрашаек. Ёсць і адны, і другія. Толькі першыя спакойна адчуваюць сябе ля магазінаў, а другіх ганяе міліцыя.

І яшчэ. Вельмі шкада, што за такіх, як Ананьеў, "всегда кто-то думает и решает". А коней на пераправе не мяняюць толькі дэмагогі, якіх і трымае пры сабе брутальная ўлада дзеля сваёй жа карысці.

Мікола ШАРАВАР,
выпускнік ВПШ, пенсіянер,
сябра Беларускага
Хельсінкскага камітэта.

г.Светлагорск.

ЯК УЛАДА РАБУЕ НАРОД

(Нататка апублікована са скарачэньнямі ў ”Народнай Волі” 2 верасьня 2011 пад загалоўкам “**Як можна гэтым ганарыцца?”** У ім не зьмешчаны 1-шы, 4-ты і 5-ты абзацы, якія пазначаны знакам*).

* У апошнім нумары (ад 26 жніўня) Святлана Калінкіна ў эсэ “Аферисты на доверии” праўдзіва распавяла нам, як наша ўлада “особым путём” (на розніцы афіцыйнага і рыначнага курсу валюты) давяла краіну да банкруцтва, сьвядома ствараючы ўмовы для абагачэньня адных і кідаць у прорву другіх. Гэта ж – злачынства, якое ўзаконена дзяржавай! Як такое можна трываць!?

Днямі (25 жніўня) я пачуў, як кіраўнік нашай дзяржавы заявіў, што *“курс, который определён, будет действовать и дальше, и ситуация будет развиваться в том направлении, в котором будет обозначено президентом”*. Удумайцеся, чытачы, у сэнс гэтай абяцанкі “*будет…будет…будет*”. Колькі ўжо было такіх “*будем*” і “*будет*”? Але, як бачым – воз і зараз там, у “*балоце*”. Калі ж гэта будзе курс такі самы, які склаўся сёньня і будзе бяззуба падтрымлівацца атрафіраванай ўладай, то ў прорву безыдэйнасьці скоціцца не толькі *талерантны “пластылінавы”* народ, але і “*квітнеючая*” краіна, якая на думку таго ж манілаў-скага героя бачыцца толькі ў ружовым сьвятле.

Але я яшчэ хачу развіць думку аб ролі розніцы курсаў валют. Менавіта за кошт гэтай розніцы дзяржава атрымала за тры месяцы станоўчы гандлёвы баланс і прыбытак у эканоміцы каля 10%, што дало права ганарыстаму кіраўніку заявіць, што наша краіна на “*ўзлёце*”, хаця гэты ўзлёт кожны наш грамадзянін ме-рае таўшчынёй свайго кашалька. Гэта ж чыстае рабаваньне на-рода сярод белага дня! Як такое трываць, каб на чужым горы будаваць паветраныя палацы? І як можна гэтым ганарыцца?

* Гэтым можа ганарыцца толькі манкурта, які не ведае (а можа і ведае, ды закрывае вочы), што такой завуаліраванай хвальбой замбіруецца даверлівая душа, якая наіўна верыць у бракадабру.

* І яшчэ. Дэвальвацыяй нашага рубля, якая была зьдзейсьнена ў траўні, народ у адзін час страціў у банках каля 1,5млрд. долараў. Я лічу, што на гэтую суму дзяржава адразу пакрыла частку дэфіцыту валютнага запасу. Гэта яшчэ адзін шлях рабавання народа, каб выратаваць эканоміку, якая спаўзла ў “*балота*”, а сам курс яе трашчыць па швам.

Дык куды ж мы ідзём, улада? Задумайся!

ЯКІ Ж ПАТРЭБЕН ДЫЯЛОГ?

(Нататка апублікавана ў “Народнай Волі” 14 кастрычніка 2011).

У СМІ шмат гаворыцца наконт дыялогу з уладай, без падстаў лічачы вінаватымі сумленных дзеячаў. (Нататка Дзяніса Рабянка “Хлопцы, дзе ваша шчырасьць?”, апублікаваная ў “НВ” ад 6.10. 2011). У гэтай сувязі я хачу паразважаць аб карыснасьці канкрэтнага фармату ўдзелу ў дыялогу

Як вядома, патрэбу ў дыялогу выказаў наш вядомы палітык у сувязі з пагаршэньнем сацыяльна-эканамічнага стану краіны, які засьведчыў крах сучаснага рэжыму і яго міфічнага гаранта стабільнасьці – хвалёнай “беларускай мадэлі”, якая трымаецца не на развіцьці прадукцыйных сіл за кошт інавацый і інвестыцый, а на падачках Расеі. Бо, каб трымаць народ на аброці, трэба жыць не па сродках. Галоўная мэта – адцягнуць яго ўвагу ад гэтай бяды і скіраваць віну на сусьветны крызіс. Таму тут трэба адрозьніваць формы дыялогу, бо ўся справа ў фармаце ўдзелу і зьмесьце дыскусіі. Кожны па-свойму праў.

Адзіны палітык хацеў ажыцьцявіць свой фармат – так званы “круглы стол”, дзе маглі б сустрэцца аксакалы апазіцыі з прадстаўнікамі ўлады, якія нічога не рашаюць. Але яму трэба было, каб сьвет пабачыў, што апазіцыя прызнае яго легітымнасьць і, такім чынам, захаваць уладу. З гэтым нельга пагадзіцца. Бо і на самай справе – гэта марная праца: таўчы ваду ў ступе.

З другога боку Андрэй Саньнікаў, Уладз-ер Някляеў, Анатоль Лябедзька і др. бачаць форму дыялогу толькі пры ўмове вызваленьня беспадстаўна асуджаных палітыкаў і правядзеньня сумленных выбараў. Для адзінага гэта значыць здаць уладу. На такую форму адносін ён ні ў якім разе не пойдзе, нават за абяцаныя ЕС 9 млрд. дол. Такога дыялогу таксама не будзе!

Яшчэ існуе і такая форма адносін як кропкавы дыялог, якога прытрымліваюцца такія апосталы духу нацыі, як Леанід Лыч, Адам Мальдзіс, Алег Трусаў і др. Публікацыя А.Трусава (адказ на рэпліку М.Канаховіча) ў тым жа нумары “Н.В” яскрава пацьвярджае яе жыцьцядзейнасьць. Бо бязьдзейнасьць ва ўмовах дыктатуры не прымальная! Мы ўжо 300 гадоў дэманстравалі сабачую пакорнасьць і выхавалі ў сабе такую хвалёную адметнасьць, як талерантнасьць, а таксама такія пошасьці, як страх, здрада і зман, якія зводзяць людзей да становішча раба. І зма-гацца з бязьдзейнасьцю вельмі як насьпела. Таму трэба вылучаць такія тэмы, якія зьвяаны з сутнасьцю рэальнага жыцьця.

ТОЛЬКІ БАЙКОТ!

(Нататка апублікавана ў “Народнай Волі” 28.10. 2011 без 2-х перадапошніх абзацаў)

Мяне ўразіла нататка сп.Лабора у “НВ” ад 18 кастрычніка 2011 года “Встретимся на избирательном участке”.

Паважаны спадар! Кіньце сваю ідэю і не дурыце галавы людзям. Сёньня, калі ўжа абвешчана, што Выбарчы Кодэкс мяняць не будуць, ісьці на выбары – распісацца ў сваім бяссільлі. Гэта раўназначна таму, што пахаваць надзеі на лепшае жыцьцё. Тут узгадваецца толькі адно – выбары байкатаваць!

Заваблівацъ сёньня людзей ісьці на выбарчы ўчастак – гэта злачынства перад сваім сумленьнем, перад лёсам краіны. Мы ўжо наслухаліся за 17 гадоў гэтых паслугачоў і бачым сваім вокам, што сучасныя “кішэнныя” дэпутаты нічога не рашаюць, бо кармушка для іх даражэй, чым дабрабыт народа. Аб гэтым сьведчыць і падзенне заробкаў (мы ўжо на перадапошнім месцы сярод краін СНГ, на апошнім – Таджыкістан) і рост бязвы-хаднасьці, калі людзі ад адчаю кідаюцца з даху шматпавяр-ховага дома ці згараюць ад алкагольнага ўгару. Вось прыклад.

Нядаўна (16 верасьня) жыхары г.Салігорска бачылі “жывы балід”: рабочы аднаго СМУ (В.Крывальцэвіч) абліўся гаручай вадкасьцю, падпаліў сябе і скінуўся з даху 9-павярховага дома. А 7 кастрычніка гэтага года па радыё прагучала перадача аб становішчы з самагубствамі ў нашай краіне, дзе было адзначана, што мы па колькасьці суіцыдаў на 100 тыс. чалавек перавышаем сярэдні паказчык як еўрапейскі, так і сусьветны.

Так што парламент сёньня – “фігавы лісток”, якім прыкрывае парушэньні канстытуцыйных норм наш кіраўнік. Сведчаньнем іх – ягоныя дзеяньні па зачысцы Плошчы, на якую выйшлі выбаршчыкі, каб выказаць сваю нязгоду з вынікамі фальсіфікаваных выбараў, і асуджэньне актыўных змагароў за праўду кан’юнктурнымі судзьдзямі і др.

Пакуль у нас будуць выбары адміністрацыйным рэсурсам, то зрухаў у лепшы бок чакаць нельга. Народ такім выбарам не давярае. Я – ўчастнік 5 выбарчых кампаній і сьведчу: на выбары ходзяць (у большасьці пад страхам страціць працоўны кантракт) толькі каля паловы электарату. Вось мае асабістыя назіраньні: 2004г. – 66%, 2006г. (рэферэндум) – 42%, 2008г. (выбары ў парламент) – 52,6%, 2010г. (прэзідэнцкія выбары) – 68,9%.

Таму агітаваць сёньня ісьці на выбары – марная трата часу і лішняя трата дзяржаўных сродкаў.

Не! Нам ТАК нІ ТРЭБА!

або **Дзе ж наш выхад?** як адказ на пытаньні ўрача А.**Маскевіча** з каментарыямі да іх сп. В.**Лабора** і на памкненьні сялянкі А.**Гнаўк,** якія публікаваліся на старонках "Народнай Волі" ў кастрыч-ку-лістападзе 2011г. (Нататка апублікавана на сайце Інтэрнэту і ў Народнай Волі" ад 23 сакавіка 2012 пад назвай "…**Іншага выйсьця я не бачу**")

У якасьці загалоўка я выбраў перафразоўку верша апостала Духу нацыі Фр. **Багушэвіча**, які яшчэ ў 19 ст. апісаў гаротнае становішча нашага народа ў часы царскага рэжыму і адлюстраваў яго ў сваім вершы "Так і трэба". Калі ж паглядзіш на сёньняшнія рэаліі жыцьця, то так і хочацца спытацца: а што зьмянілася? Жыў гаротны народ у цісках паліцэйскага рэжыму, так і застаўся ў іх. Толькі што назва краю зьмянілася. (Называўся наш край Літваніяй у складзе Вялікага княства Літоўскага, куды ўваходзіла і Жамойція пад назвай княства Самагіція на правах аўтаноміі. Затым яго называлі Паўночна-Заходнім краем у складзе Расеі на правах губерняў, а потым Беларускай Народнай Рэспублікай, якую бальшавікі падманам пераўтварылі ў БССР. А сёньня наш край сталі называць Беларусіяй). Аб гэтым дзякуючы ідэалогіі "русізма" мы нічога не ведалі доўгія годы. Аб гэтым мы і сёньня маўчым, трываем і не хочам прызнацца. Проста дзіва. А можа нам так і трэба!?

Яшчэ да нядаўняга часу наш гімн пачынаўся словамі: *"Мы беларусы з братняю Русьсю разам шукалі да шчасьця дарог…"*– сапраўднае блюзнерства – ні аднаго слова праўды! Вось у такой мане выхоўваўся наш народ. І калі гэта было? – *"разам шукалі"*. А ніколі! Наш народ з маскалямі (ардынцамі) ніколі не дбаў разам шчасьця. Заўжды зь імі мы спатыкалі толькі бяду: галечу, смерць і праклён. З 1492г. (з часоў Івана III) яны нас нішчылі ў кожным стагодзьдзі па некалькі разоў: то каля 50% (у "невядомай вайне" 1654-67), то па 20 ці 30%. Затым была Паўночная вайна 1700-21 Швецыі і Расеі, на баку якой змагаліся і ваяры ВКЛ, зь бітвамі (асабліва бітва 28 верасьня 1708г. каля Лясной пад Магілёвам), унёсшыя болей за 30% (каля 700 тыс.) жыхароў. (Чытай досьвед гісторыка і пісьменьніка Ул. Арлова ў артыкуле "*Потери белорусов: печальная демография"* Вадзіма Дзеружынскага – журналіста, рэдактара газеты *"Секретные исследования",* апублікаванай у альманаху *"Деды"*, вып. 1, 2009, с.30). Затым былі паўстаньні 1794, 1830-31, 1863, 1-я і 2-я сусьветныя войны, гражданская, савецка-польская і мала вядомая вайна Слуцкага Збройнага Чыну 1920. Гэтыя беды нам былі навязаны толькі міфічнымі "братамі-русінамі". А колькі (каля 2 млн. нашых жыхароў) зьнішчыў сталінскі генацыд. І тысячу раз

праў быў Кастусь **Каліноўскі**, калі з выспы вісельні казаў: *“Толькі тады, Народзе, зажывеш шчасьліва, калі над табой маскаля ўжо не будзе”*. А станоўчым прыкладам для нас могуць стаць адносіны да свабоды фінаў. Яны, атрымаўшы ад Расеі ў 1917г. “вольную”, сёньня не тужаць. А мы? Нам, памяркоўным і цярплівым да свайго гарэтнага лёсу, мабыць, так і трэба.

Але праходзяць стагодзьдзі, мяняюцца рускія князі, цары і прэзідэнты, а ардынская (імперская) прага да нашай зямлі не ўбавілася. І сягоньня, каб закабаліць наш народ, правіцелі Расеі закідваюць у наш агарод рознага кшталту прынады: бязпошлінную нафту, крэдыт, а цяпер вось дайшлі ўжо і да скупкі зямель, банкаў, прадпрыемстваў і нават да нетраў зямлі. Сёньня яны ўжо гатовы да скупкі Петрыкаўскага радовішча каліўных солей. І на гэтым яны не спыняцца.

Хачу адзначыць, што прадаваць нетры зямлі? Гэта – нонсэнс! Такой абразы над сваёй спадчынай за апошнія дзесяцігодзьдзі яшчэ ніхто не ствараў. Такога самажэрства яшчэ ні зьведаў ні адзін народ. Такую агіднасьць нам нашы нашчадкі ніколі не даруюць! Чым усё гэта закончыцца? Час пакажа.

А наша краіна ўсё болей і болей скочваецца ў бездань. І ўлада, каб уратаваць сваё рэнамэ, шукае хаўрус і з другімі краінамі: то з Венесуэлай, то з Іранам, то з Кітаем. Цяпер вось і Катар у чарзе стаіць. Адным словам: трэба ратавацца.

Ды дзе ж гэты паратунак? З Расеяй? Як сьведчыць гісторыя: з ёю жарты дрэнныя – скрытая пастка. Тут я цалкам згодзен з палітолагам В.**Дашкевічам**, які выказаў свае думкі ў артыкуле *“Шиш вам, а не бабочку”* (“Народная Воля” ад 25 кастрычніка 2011), і Н.**Новаш** – аўтарам артыкула *“Если только не стереть с лица земли весь наш народ”* (“Народная Воля” ад 14 кастрычніка 2011). А можа паратунак у нас з Венесуэлай? Вялікая рызыка. А можа з Кітаем? О, гэта ўжо будзе крах нацыі: за 100 гадоў нас кітайцы проста праглынуць з вантробамі. А можа нам так і трэба?

Ды не! Нам так **ні трэба жыць!** Занепакоены такім становішчам і ўрач А.**Маскевіч**, які шукае паратунак у правядзенні міфічных дыскусій за “круглым сталом” (чытай артыкул у “Народнай Волі” ад 1 кастрычніка 2011 *“О чем вести дискуссию?”*), і В.**Лабор**, які прапануе то ісьці на выбары з “гапонаўскім” зваротам (чытай у “Народнай Волі” ад 18 кастрычніка 2011 яго артыкул “*Встретимся на избирательном участке”*), то качаць “сізіфаў”камень (чытай артыкул *“Себя уважать надо”* ў “Народнай

Волі” ад 28 кастрычніка 2011), і сялянка А.**Гнаўк**, якая хоча, каб прэзідэнт пакаяўся, разаслаўшы ў праўладныя органы кніжыцу *“Особое мнение или обращение христианки”*. А што з гэтага атрымалася? (Трэба чытаць публікацыю пра судовыя матэрыялы чалавека з народа ў ”Народнай Волі”, 1.11. 2011). Адна валтузьня. І ніякіх вынікаў.

Аднак трэба ўявіць, што дыктатура не прызнае ні дыскусій, ні свабодных выбараў, ні пакаяньняў. Але і не трэба баяцца назваць галоўнага віноўніка ва ўсіх нашых бедах. Гэта – кіраўнік нашай дзяржавы, узьвёўшага ў ранг сваёй мадэлі кіраваньня “калгасны сацыялізм”, адхіліўшы ад пасады акадэміка А.**Вайтовіча**, які прапаноўваў яшчэ 15 гадоў назад скарыстаць у кіраваньні інвестыцыі і інавацыі, якія б спрыялі разьвіцьцю прадукцыйных сіл. Сёньня ўлада адумалася, бо краіна скацілася ў балота. Аднак ва ўмовах дыктатуры яны не рэалізуюцца. Чаму?

Яшчэ ў канцы 19 ст. нямецкі філосаф Фрыдрых **Ніцшэ** (1844-1900) – адзін з заснавальнікаў філасофіі жыцьця – у сваёй працы *“Па той бок дабра і зла: прэлюдыя да філасофіі будучыні”* прадказаў узьнікненьне **“масавага грамадства”** (кіруемага стада – т.н. нівеліраванага сацыялізму, які адвучвае людзей ад працы) **і таталітарызму** (панаваньне “будучага **хама**” тыпу Гітлера, Сталіна і ім падобных). І яны, як на дзіва, спраўдзіліся!

Сацыялізм на прыкладзе распаўшагася СССР гістарычна даказаў сваю няжыцьцяздольнасьць. І ў нас толькі і бачым, як калгасы выжываюць на датацыі, якую дзяржава атрымлівае ад перапрадажы бязпошліннай расейскай нафты ці прадстаўленымі крэдытамі. А трэба было развіваць фермерства, як гэта даказаў **Міхаіл Шруб** зь вёскі Хільчыцы Жыткавіцкага раёна, якому надалі званьне **“гонар нацыі 2011 года”.** Ён на плошчы 200 гектараў зямлі спрацаваў так, як ніхто з калгасных гаспадароў. Прыкладам могуць быць для нас таксама і Бельгія, і Галандыя, і другія краіны, дзе фермерства забясьпечвае сваёй прадукцыяй земляробства ў той колькасьці, якая патрэбна для краіны. І не болей, як гэтаму рады ў нас, ухваляючы “герояў працы” на Да-жынках. Бо праца пры сацыялізме – працоўная павіннасьць (я ўласна сьведчу – працаваў у калгасе), падобная той, якую адбывалі пры прыгонным праве. А можа нам так і трэба?

Дык трэба ж уявіць, што сёньня мы жывём зусім пры другіх умовах, у век цывілізацыі, у які наш прэзідэнт яшчэ ў пачатку свайго кіраваньня адказаўся нас прывесьці, сказаўшы 10 ліпеня

1996г. на БТ: *“Я своё государство за цивилизованным миром не поведу”*. І “дзякуй” яму, трэба аддаць яму належнае за шчырае прызнаньне, што спраўдзіў сваю дзейнасьць. Але народу ад гэтага зусім не соладка. Бо **нам гэтага не трэба!**

Але грамадская думка заўсёды выхад находзіць! І ён вядомы: **стварэньне пераходнага ўрада**, які мог бы ўзяць на тэхнічнае ўзбраеньне новыя тэхналогі і скарыстаць інвестыцыі на больш карысных умовах.

Першая спроба яго стварыць на Плошчы 19 сьнежня, як вядома, праваліласяя. Зразумела, наша ўлада прадбачыла такі ход развіцьця падзей – спрацавалі кадэбісты. Бо такі сцэнарый ёй быў не па нутру. Таму і сфабрыкавалі міфічны “захват” Дома ўраду правакатарамі, многія зь якіх нават нейкім чынам не арыштоўваліся. Аб гэтым зьмястоўную інфармацыю данесьлі публікацыі ў “Нашай Ніве” (№48 за 2010г. і №4 за 2011г., А па надуманых фактах пазбавілі волі галоўных выканаўцаў ідэі. Але працягваць гэты працэс неабходна, бо трываць далей няможна.

Цяпер, як ніколі, трэба скіраваць увагу на тым, каб парламенцкія выбары праваліліся. Паколькі зьмена “Выбарчага Кодэкса” ўладай не прадугледжана (камісіі будуць складзены па адміністрацыйнаму спіску, падлік галасоў стопрацэнтна будуць рабіць фармальна, бо канчатковыя лічбы ўсяроўна будуць загадзя назначаны), то ўжо сёньня можна прадказаць яго вынік. У гэтым выпадку нічога не застаецца, як абвясьціць гэтым выбарам **байкот**. Зразумела, што на выбары людзей будуць гнаць прымусова з пагрозай пазбаўленьня кантракту. Тым не менш, трэба даказаць, што людзі ў сваёй большасьці на выбары не ходзяць. Толькі ў такім выпадку можна адкрыць ўмовы для стварэньня новага ўрада.

Калі ж ўсё-такі ЦВК сфарміруе “кішэнны” карумпіраваны парламент, а гэта яна зробіць абавязкова, бо на ўсе выбарчыя ўчасткі назіральнікаў ад апазіцыі па 3 чал/ (патрэбны акт з подпісам двух сьведак) не паставіш, то трэба рыхтаваць усеагульны зварот да Вярхоўнага камісара ААН па правах чалавека **Наві Пілэй** аб парушэньні нашай уладай дэмакратычных правоў і канчатковай страце яе здольнасьці кіраваць краінай. Тут абавязкова трэба дабіцца права правядзеньня свабодных выбараў, чаго і дамагаецца экс-кандыдат у прэзідэнты Дзьмітрый Ус, каб сфарміраваць новы **пераходны ўрад**, які здольны будзе кіраваць дзяржавай. Трэба ж неяк ратаваць краіну, бо **іншага выйсьця я не бачу.**

3 лістапада 2011.

У АТМАСФЕРЫ СТРАХУ

Інфармацыйна-аналітычны цэнтр пры Адміністрацыі прэзі-дэнта апублікаваў вынікі апытаньня жыхароў краіны, згодна якому ўзровень даверу нашаму прэзідэнту ў кастрычніку складаў 70%! У гэты ж час Незалежны інстытут сацыяльна-эканамічных і палітычных досьледаў зарэгістраваў у верасьні рэйтынг Лукашэнкі – 24,5%. ("Народная Воля" ад 15.11.2011). Газета зьвярнулася да чытачоў: *якому рэйтынгу мы давяраем?* І вось мой адказ інтэрв'юерам на апытаньнні двух напрамкаў.

Напярэдадні 7 кастрычніка да мяне зьвярнуўся карэспандэнт рэгіянальнай газеты "Інфа Кур'ер" Ул-мер Амяльчэня з запытаньнем: "Што нам прынесла кастрычніцкая рэвалюцыя?" Мой адказ быў такім: *"Кастрычніцкі пераварот прынёс нам* (прыгоннае права)*, ману, страх, здрадніцтва, нігілізм роднай мовы*, (гена-этна-і лінгвацыд нацыі), *страту этнічных зямель".* Словы, узятыя ў дужкі, былі апушчаны. І што б гэта значыла? Зразумела – страх рэдактара выказаць маё стаўленьне да гэтай падзеі. (Адказ зьмешчаны на сайце газеты).

На днях сустракаю сваю даўнюю знаёмую Анну Трахімаўну (ёй пад 80 гадоў). І вось што яна мне паведала:

– Выходжу аднойчы на вуліцуу і сустракаю суседку з суседняга пад'езду, разгаварыліся. Непадалёку стаяў чала-век у цывільным і доўга назіраў за намі. Я насцярожы-лася, бо ўспомніла, як у дні рэзкага скачку цэн на тавары, вось такі чалавек у цывільным прыставаў да маёй зна-ёмай, якая ў разгаворы з сяброўкай з гарачкі прамовіла *"Хай ён імі падавіцца!".* На што яна вымушана была сказаць яму, што гэтак яна выразіла свае адносіны на цэны тавара, якім гандляваў яе пляменьнік на нашым рынку. Калі ж мы разышліся, то такі ж чалавек у цывi-льным сярэдняга ўзросту зьвярнуўся да мяне з пытань-нем: *"Як вы адносіцеся да нашага прэзідэнта?".* Я, вядо-ма, сумелася, бо ўспомніла той выпадак са сваёй знаёмай і сказала, што добра, але хацелася б, каб цэны былі трошкі ніжэй, бо нават на лекі не застаецца. Далей ён прадоўжыў размову і

спытаў: *“А што вы знаеце пра Саньнікава і дзе ён цяпер?”* Я сказала , што ніякага Саньнікава я не знаю і аб ім мне нічога не вядома.

Хачу дадаць, што ў дні прадвыбарнай кампаніі мая знаёмая ўсё вырашала, за каго ёй лепей галасаваць. І на маё запытаньне яна ўпэўнена адказала, што будзе галасаваць за Саньнікава. Але ў дзень выбараў, калі да яе ў хату прыйшлі двое са скрынкай, то галасаваць за Саньнікава яна не адважылася, бо яны ўпэўнена раілі ёй за каго галасаваць. Вядома ж, за каго, бо побач назіральніка не было. І ў гэтым яна мне сумленна прызналася. Таму хто такі Саньнікаў і што зь ім – яна ведала, але не прызналася яму. Што ёю кіравала? Зразумела – страх.

Але яе размова з чалавекам у цывільным мела прадаўжэньне. На гэты раз яго пытаньне было такім: *“Што для вас значыць 19 сьнежня? Што было ў мінулым годзе і што будзе скора?”*. На што яна сказала, што былі выба-ры, што штосьці паказвалі пра нейкі пераварот. А што будзе, ёй нічога не вядома. Дык на што ён ёй сказаў: *“Будзе вялікая разборка. Будзеце бачыць”*.

І сапраўды, гледзячы на тое, як улада гатовіцца да гэтага дня ўкамплектаваць вайсковыя часьці не толькі ваякамі прызыўнога ўзросту, але і ваякамі-запасьнікамі, то значыць – улада да нейкіх міфічных падзей рыхтуецца. Што кіруе ўладай? Зразумела – страх.

Такім чынам, страх стаў нацыянальнай прыкметай часу ў краіне, дзе правіць дыктатура.

Вось у якой атмасферы страху жыве наш народ. Таму пра высокі ўзровень даверу нашага народа А.Лукашэнку пры апытаньні, якое праводзіцца незнаёмымі людзьмі ў цывільным, німа н іякай веры. Я больш давяраю апытаньням Незалежнага інстытута, у якім да інтэрв’юера людзі адносяцца больш даверліва і адказваюць шчыра.

16 лістапада 2011

РАСПРАВА
альбо *За што расстралялі дырэктара школы*

(Артыкул апублікаваны ў “Народнай Волі “за 6 красавіка 2012).

Аднойчы, у гады ваеннага ліхалецьця (на двары стаяў сонечны верасьнёўскі дзень 1943г.), у нашу вёску Домантавічы Копыльскага р-на прыйшла бяда. Я стаў сьведкам пахаваньня сямейнай пары – дырэктара Быстрыцкай пачатковай школы Аляксандара Кірылавіча Нікалаені (родам зь вёскі Лешня) і яго жонкі Фядоры Афанас’еўны (родам з нашай вёскі), якіх расстралялі партызаны. Прыйшлі ноччу ў хату і расстралялі. Мне тады ішоў сёмы год. Але ў памяці засяродзілася пытаньне: за што іх расстралялі? Каго бы я ні спытаў, быў адзін адказ: за невыкананае заданьне. А якое заданне? Ніхто не ведаў: ні сьведкі гэтай падзеі Зіна Нечай, Нэля і Мікола Мартынчыкі, ні былы партызан з нашай вёскі атрада імя М.А.Шчорса 27-й брыгады імя В.І.Чапаева (камандзір М.А.Шастапалаў, камісар Н.Дз.Емельянаў) Стасевіч Васіль Данілавіч (н.1923г.) Але сьведчаньні апошняга мне ўсё ж дапамаглі яго разгадаць. Пры гэтым прыйшлося зьвярнуцца да падзей таго часу, якія былі зафіксаваны ў кнігах: “Памяць” (гісторыка-дакументальная хроніка Копыльскага р-на, 2001г., с. 233, 261), “Людзі СБМ” Юры Туронка (2008, с. 37, 40, 111); “Мадэрная гісторыя Беларусі” Юры Туронка (2006, с.689) і др.

Як вядома генеральны камісар Беларусі Вільгельм Кубэ заснаваў Саюз беларускай моладзі (СБМ) у чэрвені 1943г. як школу патрыятычнага *“выхаваньня і перавыхаваньня моладзі ў беларускім нацыянальным антыбальшавіцкім духу і шырокае выкарыстаньне ў адбудове беларускай гаспадаркі”* (Выступленьне Кубэ на красавіцкай /1943/ нарадзе ў Мінску /Весьнік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, Мінск, серыя 3,1994, №1 /) і якая мела ўскосныя дачыненьні да пытаньня вярбоўкі працоўнай сілы да нямецкай эканомікі. Таму Кубэ *“не спяшаўся з адпраўкай моладзі ў Нямеччыну і спрыяў развіцьці сеткі сярэдніх школ, навучэнцы якіх выз-*

валяліся ад працоўнай павіннасьці" (Ю.Туронак, стар.37).

Вось як пісала тагачасная вучаніца Слонімскай прагімназіі Надзея Дземідовіч: *"СБМ павярнуў нас да беларускай духоўнасьці. Мы адчулі, што ў нас ёсьць свой Край, свая мова, свая Гісторыя, што з нас не будуць у школе рабіць ані палякаў, ані расейцаў, ані немцаў. У нас былі настаўнікі, якія размаўлялі гэтак жа, як і нашыя бацькі ў хаце, і ўпершыню ніхто не папракаў нас, што мы "хамы"* (Дземідовіч Н. "Век так ня будзе", Мінск, 2002, с.41; Ю.Туронак, стар.111)

Менавіта гэтыя дзеяньні Кубэ і сталі прычынай яго забойства, якое зьдзейсьнілі партызаы 22 верасьня 1943г.

Менавіта з мэтай асьветы *"у Генеральнай акрузе Беларусь былі арганізаваныя пачатковыя і сярэднія школы, якія з цяжкасьцямі, абумоўленымі ваенным становішчам, рэалізоўвалі адукацыйную праграму* /сьвядомыя беларусы, якія рызыкавалі, як у нашым выпадку, і сваім жыццём/**,** *але не мелі сродкаў і іншых магчымасьцяў арганізоўваць мерапрыемствы пазашкольнага выхаваньня"* (Ю.Туронак,с.40)

Але саветам дзеяньні па выхаваньню беларускай моладзі ў духу любові да Бацькаўшчыны былі не ў рэчышчы ідэалогіі "русізма" і яны зьдзяйсьнялі свае антыбеларускія заходы маскоўскімі агентамі і цэлымі атрадамі па зьнішчэньню вёсак (тыпу Дражна) і патрыётаў Радзімы (тыпу Ал. Нікалаені і яго жонкі, прозьвішчы якіх нават не пазначаны ні ў адным са сьпіскаў загінуўшых падчас гэтага ваеннага ліхалецьця). І такіх прыкладаў зьнішчэньня патрыётаў Радзімы было не дзясяткі і не сотні, а намнога больш, што не красіць памяці савецкага вобразу жыцьця.

Калі ж я даведаўся аб сапраўднай прычыне забойства 3 сакавіка 1944г. у Вільні Фр.Аляхновіча, выдатнага драматурга, аўтара кнігі "У кіпцюрах ГПУ", у якой раскрываецца праўда пра савецкія канцлагеры, то мне стала зусім зразумелым і мэта забойства дырэктара школы. Аб чым красамоўна сьведчыць досьвед Ю.Туронка (с. 689): *"Беларускае грамадства, якое добра ведала аб тэрарыстычных дзеянь-*

нях савецкіх партызанаў, у тым ліку аб спаленых імі школах, забітых настаўніках ці сялянах, якія выконвалі абавязковыя пастаўкі сельскагаспадарчых прадуктаў, мела ўсе падставы паверыць паведамленьню кантраляванай немцамі прэсы аб забойстве Аляхновіча маскоўскімі агентамі".

Вось і ў нашым выпадку можна сьцвярджаць аб сапраўднай прычыне забойства партызанамі дырэктара школы і яго жонкі. А іменна: па якой прычыне іх забілі.

Згодна распараджэньня Кубэ на тэрыторыі краіны арганізоўвалася абучэньне не толькі ў школах СБМ, але і ў пачатковых, у адной зь якіх і працаваў дырэктарам Ал. Нікалаеня. Калі ж партызанскаму штабу пад началам П.Панамарэнкі ў Маскве стала вядома аб арганізацыі абучэнь-ня моладзі ў беларускіх школах (калі вясной 1942 у акрузе працавала толькі адна /медыцынская ў Баранавічах/, то праз год працавалі 3012 школ /Л.Лыч "Нацыянальна-культурнае жыццё на Беларусі ў часы вайны", Мінск, 2011, с.82), то і было прынята рашэньне аб іх ліквідацыі. З гэтай мэтай у Беларусь патокамі высаджваўся дэсант ліквідатараў. Адным зь іх быў атрад, якім камандаваў (па сьведчаньню партызана В.Стасевіча) брат М.А.Шастапалава (імені яго не запомніў). Ён і выконваў загады па зьнішчэньню такіх патрыётаў, як Ал. Нікалаеня. Гэтаму пасадзейнічаў і камісар брыгады Ніл Емельянаў і яго падручны, кіраўнік падпольнай камсамольскай арганізацыі Іван Зіневіч, які па заданьню атрада запісаўся ў склад СБМ і прыносіў зьвесткі аб створаных школах і гарнізонах на Капыльшчыне ("Памяць", с.233)…

Настойлівы начны стук у дзьверы з паноўным загадам *"Адчыняй!"* насьцярожыў дырэктара і яго жонку, якія адпачывалі ў прыбудоўцы школы, дзе толькі што праходзілі заняткі з навучэнцамі малодшых класаў. Сам дырэктар выкладаў вучням "Роднае слова". "І з якой гэта нагоды, – падумаў гаспадар, – ўрываюцца няпрошаныя госьці, ды з такім яшчэ грозным загадам. Напэўна гэта былі свае. Але чаму так пагрозліва? – прадаўжаў размышляць Саша, – Відаць не з харошымі весткамі ідуць". Таму й насьцяро-

жыўся ён. І, як толькі начныя госьці ўвайшлі ў пакой, адразу ж яму было рубам пастаўлена пытаньне: *“Почему не закрыл школу?”* А калі Саша прамовіў: *“Дык гэта ж зусім не шкодная справа, калі дзеткі будуць вывучаць роднае слова”*, то ў адказ грозна прагучала:*“Не твоё это дело – их абучать, профессор! Ещё будет время, кому і чему учить! Собирайся, пойдём с нами!”.* Але за мужа тут заступілася ўжо Фядора:*“Нікуды ён не пойдзе і адстаньце ад яго, браточкі!”* Але ўсё той жа зычны бас прадоўжыў: *“Помолчи, подстилка, а то и тебе достанется!”* Аднак жанчына ўсё ж не супакоілася і яшчэ больш настойліва запярэчыла: *“Не адпушчу я вам яго, варьяты!”* І… тут ўжо было не да ўгавораў.

Моцны каршэнь аглушыў на нейкую хвіліну жанчыну. Саша зразумеў, што пахне порахам, і сам выйшаў з прыбудовы, каб неяк уратаваць жонку. Калі ж яго ўжо вывелі на задворак і прыставілі да сьценкі, апамятаўшаяся жанчына зь лямантам выбегла з памяшканьня:*“Бандыты! Што вы робіце? Каб на вас, вырадкаў, пярун ляснуў”.* І тут імгненна прагучэў стрэл. Куля, з гулам пранізаўшы паветра, ўпілася прама ў твар жанчыны і яна, як падкошаная, асунулася на зямлю і ўпала ніц. За ім тут жа прагучэў і другі. Стрэлы і апошня словы жанчыны разьнесьліся па ваколіцы і былі пачуты сьведкам гэтай трагедыі – Васілём Стасевічам.

У той жа дзень пасялкоўцы вёскі Быстрыца пераправілі целы ў родную вёску Фядоры, дзе я і стаў сьведкам іх пахаваньня. Доўгія годы трагедыя гэтых людзей была пакрыта попелам маўчаньня. Я ж хачу, каб смуга маўчаньня ўсё ж расьсеялася і народ ведаў усю праўду пра вайну.

PS: *З вялікім жалем і смуткам я ўспрыняў з роднай вёскі вестку, што 18 сьнежня 2011г. на 88 годзе жыцьця адшоў у іншы сьвет Васіль Стасевіч, якому я шчыра ўдзячны за праўдзівыя зьвесткі аб сьмерці дырэктара школы Аляксандара Нікалаені і яго жонкі Фядоры. Іх духоўныя ўчынкі не патанулі ў віры ваеннага ліхалецьця! Памяць аднавяскоўцаў выцягнула іх з забыцьця.*

КАМЭНТАРЫІ

Стар. 11. * **Васіль Супрун** (10.03.1926, в.Галоўсевічы на Слонімшчыне), ініцыятар заснаваньня і кіраўнік беларускага патрыятычнага моладзевага антысавецкага падпольля "Чайка" ў 1946-47 на тэрыторыі Заходняй Беларусі, паэт, краязнавец, ар-хеолаг. Падпольле было створана ў Баранавіцкім настаўніцкім інстытуце, Берасьцейскім чыгуначным тэхнікуме і настаўніцкім асяродку Слонімшчыны. Яно ставіла сваёй мэтай барацьбу з гвалтоўнай каланізацыяй, русіфікацыяй і вульгарызацыяй краю, абуджэньне нацыянальнай сьвядомасьці беларусаў, абарону мясцовых традыцыяў, культуры, мовы, гістарычных сьвятыняў. Для агульнага кіраўніцтва арганізацыяй быў створаны падпольны Цэнтр Беларускага Вызвольнага Руху (ЦБВР), які ўзначаліў В.Супрун. У 1947г. падпольны рух ужо меў свае арганізацыйныя адзінкі ў тагачасных Баранавіцкай, Берасьцейскай, Маладзечанскай і Пінскай абласьцях. Аднак у сярэдзіне 1947 рух быў раскрыты і арганізацыя разгромлена. Як арганізатар і кіраўнік падпольля В. Супрун быў асуджаны на 25 год няволі. У 1956г. ён зь няволі быў вызвалены, працаваў у розных будаўнічых арганізацыях і займаўся археалагічнымі раскопкамі – выявіў больш за 200 археалагічных аб'ектаў, за што ад уладаў не атрымаў не толькі грошай, але і падзякі. Паэзія яго, як і само жыцьцё, уражвае сваёй ахвярнасьцю і любоўю да радзімы. У вершах ён імкнецца спасьцігнуць вытокі патрыятызму і здрады, асэнсаваць тое, што робіцца з народам і Бацькаўшчынай. Паэт сьцвярджае, што без роднай мовы не будзе будучыні ў новага беларускага пакаленьня:

Божа! Калі ж мы жыць будзем, як людзі?
Брацьці? Прачнемся калі?
Ганьбу й зьнявагу калі мы забудзем
На здратаванай зямлі?

Стар. 11. * **Песьня**: маецца на ўвазе песьня са словамі *"я дру-гой такой страны не знаю, где так вольно дышит человек",* пад мелодыю якой ішлі на лесапавал асуджаныя *"баюнамі заплечных спраў"* па надуманым міфам, растаптаўшы чалавечую годнасьць.

Стар. 13. **Жывая сувязь зь вернікам** (г.зн. – жывая вера): Плынь тэізму – рэлігійнага сьветапогляду, які заснаваны на разуменьні Бога як трансцэндэнтнага разумнага творцы, ахоўніка і ўладара сусьвету. У яе аснове ляжыць вера ў перманентную сувязь кожнага чалавека з Богам і ў магчымасьць непасрэднага дыялога паміж імі. Пры гэтым акцэнтуецца ўвага на ступені глыбіні і

шчырасьці веры: **“жывая вера”** (ў каталіцызме) – душа рэагіруе на сітуацыю часу без прымусу; **“сардэчная вера”** (ў праваслаўі ідзе ад Візантыйшчыны) трымаецца на прымусовым падпарадкаваньні душы царкве, а гэта значыць, што “сардэчная вера” – вера няшчырая, яна абарачае чалавека ў раба.

Стар. 14. * **Дзекабрысты**: расейскія дваранскія рэвалюцыя-неры, якія ў сьнежні 1825г. узьнялі паўстаньне супроць сама-дзяржаўя і прыгону. Паўстаньне было задушана, а яго лідэры: П.Песьцель, С.Мураўёў-Апостал, М.Бястужаў-Румін, К.Рылееў, П.Кахоўскі былі павешаны, а 121 актыўных удзельнікаў саслалі ў Сібір на катаргу. Рух дзекабрыстаў быў пашыраны і на тэры-торыі нашага краю. Капітан К.Ігельстром, паручнік А.Вягелін і шляхціч М.Рукевіч заснавалі ў 1825г. таварыства *“Ваенныя сябры”,* члены якога зьдзейсьнілі выступленьне Літоўскага пія-нернага батальёна ў Беластоку. У лютым 1826г. узьняць паў-станьне ў Палтаўскім палку Бабруйскага гарнізона спрабаваў прапаршчык С.Трусаў. (Досьвед М.Тарасавай, БЭ, т.6, стар.103).

Стар. 14. * **Бойкі з сатаной нядолі:** Маюцца на ўвазе Паўстаньні: **1830-31** (пад кіраўніцтвам ген.Д.Хлапоўскага, ген. А.Гелгуды, ген.Г.Дэмбінскага, маршалка Я.Кашыцы, капітана Э.Плятэр), **1833** (на чале з Міхалам Валовічам) і **1863-64** (пад кіраўніцтвам К.Каліноўскага і Я.Гейштара) за аднаўленьне Рэчы Паспалітай у межах 1772г. і нацыянальную незалежнасьць.

Стар. 15. * **Слуцкі збройны Чын:** Слуцкае паўстаньне 1920, якое адбылося ў самым канцы 1920г. за незалежнасьць Белару-сі. Асноўным чыньнікам паўстаньня было сялянства, якое было незадаволена палітыкай савецкай улады, яе харчразвёрсткай. Яно было вырашана рашэньнем з’езда Случчыны 14 лістапада ў зале дома Э.Вайніловіча (фундатара Чырвонага касьцёла ў Менску). З’езд абраў Беларускую раду Случчыны на чале з Ул-рам Пракулевічам і “вайсковую тройку” у складзе камісара Случ-чыны П.Жаўрыда, капітана А.Анцыповіча і паручніка Я. Мацэлі. Была сфарміравана брыгада стральцоў з двух палкоў (Слуцкая і Грозаўская) па 2 тыс жаўнераў кожная з рэзервам каля 10 тысяч. Але зброі было толькі на 2 тыс.чалавек. Баявыя дзеяньні пачаліся 27 лістапада. Гэты дзень лічыцца як **Дзень Герояў**, Дзень Узброеных сіл БНР. Сілы былі няроўныя і 28 сьнежня брыгада перайшла раку Лань каля вёскі Заастравечча на польскую тэрыторыю, дзе і былі раззброены і інтэрніраваны. Каля 4000 жаўнераў (400 – прыхільнікі ген. С.Булак-Балаховіча) арганізоўваліся ў партызан-

скія атрады, дзе вялі дзеяньні супраць савецкай улады. Лёс многіх паўстанцаў быў асуджаны на расстрэл ці закочыўся ў Сібіры. У рэзалюцыі канферэнцыі, прынятай 28 верасьня 1921г. у Празе адзначалася: *“народ, стыхійна паўстаўшы з ружжам у руках за незалежнасьць і непадзельнасьць сваёй Бацькаўшчыны, напісаў на сваім штандары: ні польскіх паноў, ні маскоўскіх каму-ністаў. Беларуская нацыянальна-палітычная нарада канстатуе, што гэтае паўстаньне было задушана пераважаючымі сіламі абодвух бакоў”.* (Нарыс Ан. Грыцкевіча “Слуцкае паўстаньне 1920”).

Стар. 15. * **Свабода цудам:** у 1990-ых незалежнасьць Беларусі, у сувязі з распадам СССР, дасталася нам літаральна цудам, без рэвалюцыі і ўзрушэньняў. Сучасьнікі так і казалі: “звалілася зь неба”. Аднак гэты цуд у далейшым паказаў ценявую старану. Народ не гатовы быў да ўзрушэньняў, таму і спакусіўся на лёгкія і цынічныя абяцанкі д’ябла, якія і прывялі краіну да жабрацкага стану, жывучы на падачках свайго “сабрата”, які трымае ў сябе мэту, як бы праглынуць наш край ужо бязкроўна, але ўсё нахабней і цынічней пры дапамозе РПЦ, якую самажэрна падтрымлівае сучасная ўлада. Але ў гэтым і ёсьць сэнс беларускай незалежнасьці, дадзенай звыш,– у яе талерантнасьці і памяркоўнасьці, якія ўзводзяцца ўладай да нацыянальнай адметнасьці *“пластылінавага”* народа, звыкшага цярпець нястачу, абы не было вайны.

Стар. 15. * **Захапіў трон зманам:** Накануне рэферэндуму 1995 (намячаўся імпічмент кіраўніку дзяржавы) у ноч на 12 красавіка 1995г. шклоўскаму “дэмакрату” А.Лукашэнку дзякуючы здрадзе партакратаў і пры падтрымцы дарадцаў з Масквы удалося разагнаць парламент 13 созыву, а затым падманам правесьці праз рэферэндумы 1995 і 1996 увядзеньня дзьвюхмоўя, замену сімволікі дзяржавы і новай рэдакцыі Канстытуцыі, згодна якой уся заканадаўчая, выканоўчая і судовая справы атрымаліся ў руках адной асобы. Такім чынам, 14 лістапада 1996г. быў зьдзейсьнены дзяржаўны пераварот. З кабінетаў выдвараюцца кіраўнік ЦВК В.Ганчар (ён затым зьнікне), старшыня Вярхоўнага Савета РБ С.Шарэцкі (ён вымушаны затым з краіны з’ехаць) і гал. пракурор В.Капітан.

Стар. 15. * **Рада памяркоўная**: паколькі выбары ў Беларусі праходзяць не дэмакратычна (ў выбарчыя камісіі прадстаўнікоў ад апазіцыі не ўключаюць, галасы не лічаць), то дэпутатамі “кішэннага” парламента становяцца асобы праўладнага складу, спрэс падпарадкаваныя таму, хто іх назначыў. Наказы народа выконваюцца фармальна. Краіна коціцца ў прорву.

Стар. 16. * **Рымашэўскі Віталь** (нар.1975) – кандыдат у прэзідэнты на выбарах 2010, сустаршыня аргкамітэта па стварэньню "Беларускай Хрысьціянскай Дэмакратыі". У партыі ўзначальвае працу міжнароднага і адукацыйнага аддзела, курыруе працу маладзёвай арганізацыі Маладыя Хрысьціянскія Дэмакраты, з'яўляецца кіраўніком Менскай арганізацыі БХД.

Стар. 16. * **Кандыдаты**: Ул-мер Някляеў (сьмела крытыкуе ўладу і заклікае на Плошчу, каб дабіцца свабодных выбараў), Віталь Рымашэўскі (абяцае разабрацца з карупцыяй з увядзеньнем "закону Лінкольна", паводле якога, чалавеку, што выяўляе карупцыю, належыць 25% скрадзенага), Андрэй Саньнікаў (прымусіў членаў ЦВК прыніжана і напалохана маўчаць у гонар памяці былога старшыні гэтай камісіі В.Ганчара), Дзьмітрый Ус (сьмела абрынуўся на беларускую выбарчую сістэму, параўнаўшы яе з той, якая існавала ў фашысцкай Германіі), Мікалай Статкевіч (былы вайсковец, падпалкоўнік, сьмела выступіў супроць абразы Канстытуцыі і роднай мовы), Рыгор Кастусёў (кандыдат ад БНФ, сьмела крытыкаваў пануючы антыбеларускі рэжым і неабходнасьць яго замены), Алесь Міхалевіч (прапанаваў зьмену курсу без ломкі сістэмы), Яраслаў Раманчук (пад ціскам улады ўзьвёў паклёп на другіх кандыдатаў, якія аказаліся ў турме), Віктар Цярэшчанка (гатовіўся зьдзейсьніць пераварот толькі мадыфікацыяй рубля).

Стар. 17. * **Строй калоны**: ужо ў самым пачатку шэсьця ка-лоны да Плошчы (ў 19 час. 15 хв-н, галасаваньне доўжылася да 20-00) ад штаба Някляева па вул. Калектарнай на яе раптоўна нападаюць амапаўцы "Алмаза" ў чорных масках (праз пару дзён яго начальнік М.Карпянкоў быў звольнены), а самога кандыдата зьбіваюць да непрытомнасьці, разьбіваюць гучнаўзмацняльную апаратуру, закідваюць ў аўтобус дымавыя шашкі як рэчавы доказ для "перавароту", пры гэтым усіх журналістаў з камерамі прыму-сілі легчы на зямлю тварам ніц, і раптоўна зьнікаюць. Ніякага сьледства аб нападзе на калону не вялося. Доказы гатовіўшагася "дзяржаўнага перавароту" на судзе рассыпаліся ў прах.

Стар. 17. * **Ціхары**: засланыя ў вялікай колькасьці на Плошчу арыштанты, датэрмінова выпушчаныя ўладай з турам, і работнікі спецслужб, адзетыя у цывільнае для правядзеньня правакацый. Яны і агітавалі масы ісьці да Дому ўрада, дзе іх чакалі ўжо ў поўным узбраеньні амапаўцы. Па сцэнарыю ўлады (Плошча ўжо была пазбаўлена гучнаўзмацняльнай тэхнікі) і быў справакаваны "дзяржаўны пераварот", які закончыўся зьбіцьцём народу і загонам яго ў аўтазакі (было затрымана 639 пратэстантаў).

Стар. 18. * **Калякін** Сяргей – старшыня партыі "Справядлівы сьвет" (пераемніца былай партыі камуністаў), які сімвалічна выступіў на прыступках памятніку свайму правадыру – Леніну. У сваёй прамове ён і абвясьціў, што *"галасы пры іх падліку не лічаць, а таму выбары трэба прызнаць фальсіфікаванымі."*

Стар. 18. * **Вокны біў:** газета "Наша Ніва" (ці не па гэтым прычынам улада спрабавала яе закрыць?) у №48 ад 22 сьнежня 2010г. апублікавала шэраг здыммкаў, якія наглядна пацвярджаюць, як улада стварала правакацыйную карцінку па захвату Дома ўрада, каб потым паказаць народу аб "пераваросе". Карцінку БТ зьняла і паказала. І мы пабачылі, як Віталь Рымашэўскі сваімі дзеяньнямі адрынуў правакатараў ад дзьвярэй і вокан, якія паказушна білі лапатай, драўляным брусам і клункам (гэтыя сьнімкі глядзі на стар. 65-66). Фальсіфікаваны захват Дома ўрада не спрацаваў. Наад-варот, ён паказаў, як улада сама сябе і скампраметавала.

Стар. 19. * **Зброю назапасьлі:** Тая ж газета "Наша Ніва" ў №4 ад 26 студзеня 2011 (вось дзе працуюць сапраўдныя сьледчыя па раскрыцьцю злачынстваў!) апублікавала матэрыялы выкрыцьця складу боепрыпасаў ў гаражы №572, які належыць супрацоўніку Службы аховы прэзідэнта, і пра што надта мусіравала БТ ў містыфікацыйным фільме "Плошча. Жалезам па шкле", у якім га-раж дэманстраваўся як гараж апазіцыі.

Стар. 19. * "***По стеклу железом"*** – пасьля прэзідэнціх выба-раў 2010 на БТ некалькі разоў паказваўся адыёзны фільм *"Пло-щадь. Железом по стеклу"*, дзе праўладныя структуры сфабры-кавалі пасквіль: як апазіцыя рыхтавала "дзяржаўны пераварот". Ды болшая часка кадраў сьведчыла адваротнае: як улада сваімі дзеяньнямі фабрыкавала падзеі, якія праходзілі па сцэнарыю адыёзнай асобы, пачынаючы з нападам спецназа "Алмаз" на калону Някляева. Усё стала на сваё месца пасьля выступленьня журналіста "Народнай Волі" на прэс-канферэнцыі, паведаўшаму праўду аб нападзе, і публікацыі ў "Нашай Ніве" гаража супрацоўніка Службы аховы прэзідэнта, у якім быў склад са зброяй, нібыта для "перавароту". Усьлед за фільмам БТ у сеціве з'явіўся 11-хвілінны фільм аб Плошчы *"Патрабуем праўды і свабоды!",* які цалкам абвяргае версію БТ.("Наша Ніва", №2 ад 19.01.2011).

Стар. 20. * ***"Апаганьваць турмы"*** – пры правядзеньні прэс-канферэнцыі для беларускіх СМІ 17 чэрвеня 2011г. А.Лукашэнка казаў:*"Вельмі вялікі гонар ім* (палітвязьням) *апаганьваць турмы. Там сядзяць дастойныя людзі".*

Стар. 20. * **Сказ такі** – у выступленьні на БТ 10 ліпеня 1996г. наш прэзідэнт казаў:*"Я своё государство за цивилизованным миром не поведу",* дзе сьвядома абмяжоўваецца жыцьцё народа чаркай са шкваркай. Праз 15 гадоў 17 чэрвеня 2011г. ён пацьвердзіў сваё рэнамэ на прэс-канферэнцыі для СМІ:*"Вот как мы идём спокойно, так и пойдём. А потом – ускоримся... Больше я сказать вам просто не могу и не имею права. Не потому, что я темню. Потому, что нам надо точнее выбрать курс, или выход из болота, в которое мы попали".* ("Нар. Воля"ад 26 жніўня 2011). Вось так: 17 гадоў усё выбіраем курс, а справў тут – конь яшчэ не валяўся.

Стар. 21. * ***"Беларуская мадэль"*:** На працягу 15 гадоў наш люд жыў употай за чужы кошт – на сямі мільярдных датацыях у доларах, якія штогод атрымліваліся шляхам перапрадажы 200 млн. тон бязпошліннай расейскай нафты, што складала каля 14,5% ад ВУП на той час. У той жа час у статсправаздачах рост нацыянальнага дахода паказваўся ў памеры 10-11%. Выяўляецца, што наша эканоміка не разьвівалася за ўсе гэтыя годы, а дэградзіравала, у чым мы сёньня упэўніліся. Гэта пацьвердзіў і сам наш кіраўнік: *"мы трапілі ў балота"*. Паўстае пытаньне: на чым жа трымаецца наша эканоміка? Адказ – не на развіцьці сродкаў вытворчасьці, не на інвестыцыях і інавацыях, а на датацыях і крэдытах, якіх сёньня ўжо назапашвалі за апошнія тры гады (Расея перастала пастаўляць бязпошлінную нафту) каля 32 млрд долараў. А куды падзяваліся астатнія 4,5% ад 14,5%-й датацыі? Можа адказаць на гэтае пытаньне гаспажа Г.Жураўкова, якая была асуджана ўмоўна за нафтавыя махінацыі і, зразумела, сам наш кіраўнік, у якога ўжо (згодна адных даных) на асабовым рахун-ку каля 9 млрд даляраў ("Новы Час", №25, 2011), а згодна даных інтэрнэта – 14,5 млрд даляраў ("Наша Ніва", №7 ад 22 лютага 2012).

Стар. 21. * **Масавая маўчанка:** згодна зьявіўшайся ў інтэр-нэцесуполкі "Рэвалюцыя праз сацыяльныя сеткі" ідэі правя-дзеньня маўклівых пратэстаў (аўтар Вячаслаў Дзіянаў, жыве ў Варшаве), з 1 чэрвеня 2011г па краіне ў згаданы час штосераду ў гарадах і пасёлках праводзіліся "Вечары маўчаньня і апладысьментаў" без выкрыкаў і заклікаў. І, як падкрэсьліваў яе сам завадатар, *"хаця падчас вулічных праменадаў і не агуваюцца лозунгі аб замене ўлады, менавіта гэта і ёсьць асноўнай ідэяй.* ***Гэта намі заўсёды агучвалася"***. ("Новы Час", №27, 8 ліпеня 2011). Масавыя маўчанкі і вымусілі кіраўніка дзяржавы дапоўніць "Закон аб масавых мерапрыемствах" з затрыманьнем і наказа-ньнем удзельнікаў

акцый *“за публічнае выказваньне грамацка-палітычных настрояў або пратэсту”*.

Стар. 21. * **Сацыяльная сетка**:У сувязі з жорсткім паваротам дзей, завадатары суполкі “Рэвалюцыя праз сацыяльную сетку” зьмясьцілі на сваёй старонцы зварот да кіраўніка дзяржавы: *“15, 22, 29 чэрвеня і 3 ліпеня агулам у 50 гарадах краіны затрымана каля 1250 чалавек. І калі вы думаеце, што зьбіцьцём, штрафамі, арыштамі вы зможаце запалохаць увесь народ, то вы памыляецеся. Бандытаў не баяцца. Бандыты самі баяцца – баяцца адказнасьці, баяцца будучыні непазбежнага суда”.* (“Наша Ніва” №25, 6.07.2011). Аб абсурднасьці пакараньняў сьведчыць факт налажэньня штрафу ў памеры 1 млн. 50тыс. руб. інваліду (без правай рукі) К.Капліну за ўдзел у акцыі маўклівага пратэсту 3 ліпеня ў Гародне: як запісана ў міліцэйскім пратаколе – “*пляскаў у ладкі*” (“Наша Ніва” №31, 17.08.2011).

Стар. 21. * **У часы трываньня:** маецца на ўвазе паслушаньне і трываньне народа ў часы царскага прыгону, сталінскага ліхалецьця і брэжнеўскага застою, калі “*каланіяльны*” народ трымалі за шорамі *“жалезнай заслоны”,* каб ён не ведаў заможнага жыцьця. Не зьмянілася сітуацыя і сёньня. *“Вызначэньне Беларусі як калё-ніі,* – сьцвярджае Павел Біч (газ. “Літва”, № XXV, 2009, эсэ “Сутнасьць маскоўска-рускай культуры”) – *больш дакладнае, больш ёмкае, больш выніковае, чым яе вызначэньне як апошняя дыктатура Эўропы. Яно больш дакладнае таму, што ізалявана гвалт, дыктатура, несвабода вядзе да жабрацтва. Яно больш ёмкае таму, што акупацыя і каляніяльны рэжым абавязкова спараджаюць тыранію, выключаючы Свабоду. Яно больш выніковае таму, што выцягвае на паверхню сьвядомасьці слова “раб”*. Таму *“з народам-рабом немагчыма выйграць ніякія выбары. Убачым, што сучасны эканамічны крызіс не зламае, а хутчэй, замацуе рабскую сьвядомасьць. Трэба заняцца Асьветніцтвам нашага насельніцтва і тлумачэньнем яму сутнасьці цяперашняга рэжыму як акупацыйнага. Пакуль народ гэтага не зразумее, ён не падымецца з каленяў”.* Таму: асьветніцкая дзейнасьць адраджэнцаў на сёньня – разьвянчаць сутнасьць сучаснай акупацыйнай улады, якая тандэмам з прашавінісцкай РПЦ вядзе народ да яго паглынаньня рускаардынскай імперыяй у рамках ужо створанай Саюзнай дзяржавы.

Стар. 30. * **Урад вырашальных падзей:** Першы ўрад Беларусі – **Народны сакратарыят Беларусі** на чале з Я.Я.Варонкам – быў зацьверджаны 21.2.1918 Першай Устаўной граматай Выканкомам Рады

Ўсебеларускага з’езда, якая 18.3 1918 у сувязі з падпісаньнем 3.3.1918 у Брэст-Літоўску пагібельнага для беларускай нацыі Брэсцага міру (землі як **разьменная манета** былі падзелены паміж 5 дзяржавамі: Германіяй, Расеяй, Украінай, Літвой і Латвіяй) і павышэньнем незалежніцкіх тэндэнцый была ператворана ў Раду Беларускай Народнай Рэспублікі, якая **25**.3.1918 Трэцяй Устаўной граматай абвясьціла сябе незалежнай і свабоднай дзяржавай.

Стар. 30. * **Гідры імперскіх амбіцый**: Пасля заканчэньня Першай сусветнай вайны (1914-18) і капітуляцыі Германіі (умовы Брэсцкага міру былі скасаваны) імперскія амбіцыі па захвату беларускіх зямель праявіліся ў кіруючых колаў Расеі і Польшчы. У лютым 1919 пры падтрымцы краін Антанты і ЗША польскія войскі пачалі ваенныя дзеянні ў 2-х напрамках (Вільно-Ліда і Баранавічы-Менск) з мэтай далучэньня да Польшчы “*крэсаў ус-ходніх*”. Урад Расеі, заяўляючы пратэст, мабілізоўвала сілы на ваенныя дзеяньні. У часьцях Чырвонай Арміі было больш за 100 тыс. ураджэнцаў Беларусі. Пасьля крупных *Майскай (14 мая-8 чэрв.), Ліпеньскай (4-23ліп.)* і *Варшаўскай (23 ліп.-25 жн.) аперацый 1920г.* у Рызе 18.оз.1921 паміж Расеяй і Польшчай была падпісана мірная дамова без удзелу прадстаўнікоў нацыі, згодна якому Беларусь была падзелена на дзьве часткі паміж Польшчай і Расеяй: заходняя – ў складзе Рэчы Паспалітай у якасьці “ўсходніх крэсаў”, а ўсходняя – за БССР. Супроць яго падпісаньня пратэс-тавала кіраўніцтва БНР пад старшынствам В.**Ластоўскага**.

Стар. 30. * **Пад іменем розным**: В.Ластоўскі друкаваўся з 1909г. пад рознымі псеўдонімамі: Власт, Арцём Музыка, Сваяк, Юры Верашчака, Пагашчанін, Ю.Сулімскі і інш.

Стар. 31. * ***“Кароткая гісторыя Беларусі”***– навуковая праца (1910, перавыд.1992) В. Ластоўскага, у якой канцэптуальна абагульняліся невядомыя і фальсіфікаваныя факты пра мінулае краіны з погляду ўласнанацыянальнай гісторыі.

Стар. 31. * ***“Крывіч”*-альманах**: В.Ластоўскі, працуючы ў Міністэрстве беларускіх спраў у Літве (1923-27**),** надрукаваў некалькі падручнікаў па беларускай мове, выдаў *“Падручны расейска-крыўскі (беларускі) слоўнік”, “Гісторыю беларускай (крыўскай) кнігі”,* выдаваў часопіс “***Крывіч***” і інш.

Стар. 31. * **Скараціць мовазнаўчы актыў:** Органы НКУС, праводзячы палітыку “*западнорусизма*”– татальнага зьнішчэньня беларускай нацыі, аб’явіла змагароў за нацыянальнае адраджэньне “*контррэвалюцыйнай плыньню*” ці “*варожай антысавецкай*

ідэалогіяй”. У выніку рэпрэсій была разгромлена Бел.АН і большая частка Саюза пісьменьнікаў Беларусі. Кульмінацыяй расправы над інтэлігенцыяй у 1930-31 была сфабрыкавана справа “*Саюз адраджэньня Беларусі*”, па якой было рэпрэсіравана 108 чал. Другая хваля расправы над выбінымі прадстаўнікамі творчай і навукова-тэхнічнай інтэлігенцыі, у т.л. 22 літаратара, была зьдзейсьнена ў 1937-38гг. Толькі за адну ноч з 29 на 30 кастр-ка 1937г. у Менскай турме было расстраляна 107 чал. А ўсяго за 2 гады было рэпрэсіравана больш за 600 тысяч чалавек. (Чытай “**Пакаяньне**. Злачынствы камуністычнага рэжыму і антыкамуністычны супраціў у дасьледаваньнях, дакументах і сьведчаньнях”, Менск, 2007).

Стар. 31. * **Інбелкульт**: З 1927г. В.Ластоўскі працаваў правадзейным членам Інбелкульта, а з 1928г. – неадменным сакра-таром Бел.АН. За публікацыю артыкула Яна Станкевіча *“Дыспалаталізацыя ў беларускай мове”* ён у 1929г. вызваляецца з пасады, а ў 1930г. пазбаўляецца званьня акадэміка і арыстоўваецца.

Стар. 31. * **Міф-зьдзелкі:** міфічныя справы *“Саюз адраджэньня Беларусі”* і *“як агент польскай разведкі і удзельнік нацыянал-фашысцкай арганзацыі”* былі сфабрыкаваны органамі НКУС, згодна якім В.Ластоўскі па 1-му абвінавачаньню ў 1931г. быў асуджаны на 5 гадоў, а па 2-му ў 1938г.– расстраляны. Рэабілітаваны быў па 2-му – ў 1958г., а па 1-му – толькі ў 1988г.

Стар. 31. * **Нацый роўных ідэя:** Беларуская нацыянальная ідэя, у аснове якой ляжыць змаганьне за дзяржаўны суверэнітэт і захаваньне сваіх этнакультурных каштоўнасьцей. Яна ўзьнікла яшчэ з часу падпісаньня Люблінскай Уніі 1569, паклаўшай пачатак існаваньню федэратыўнай дзяржавы Рэчы Паспалітай як аб’яднаньня абодвух народаў супроць зьнешніх ворагаў, дзе ВКЛ паступова заганялася ў кут. Гэту тэму яскрава раскрыў у брашуры *“Беларуская ідэя ў постацях і зьдзяйсьненьнях”* (Мінск,2001) руплівец адраджэньня родных вытокаў апостал Духу нацыі Леанід **Лыч**, якому я прысьвяціў верш “*Сэнс жыцьця*” (чытай на стар.10). На шляху адраджэньня нацыянальнай ідэі ў пошуках “ніці Арыядны” працуюць калектывы газет “*Новы Час*” (гал. рэдактар Алесь Кароль), “Народная Воля” (гал. рэд-р Іосіф Сярэдзіч), “Наша Ніва” (гал. рэд-р Андрэй Скурко), “Наша Слова” (гал. рэд-р Станіслаў Суднік), грамадскія арганізацыі “*ТБМ імя Фр. Скарыны*” (Старшыня Алег Трусаў), “*Спадчына*”, творчыя аб’яднаньні тыпу часопісаў “Дзеяслоў”, “Верасень”, “Паміж”, ARCHE і др., для якіх адраджэньне нацыі – галоўная мэта існаваньня душы і сэнс жыцьця.

ФАТАГРАФІІ

Удзельнікі напісаньня дыктоўкі 21 лютага 2012 у рамках 5-й Агульна-нацыянальнай (зьлева направа): Віталь Калбанёў, Алесь Валабуеў, Алена Чувахова, Ігар Казакоў, Уладзь Масакоўскі, Алена Калоднікава, Ніна Ярмалінская, Мікола Шаравар (старшыня суполкі ГА ТБМ), Ларыса Наздрына.
(Фота удзельніцы напісаньня дыктоўкі Алены Шышкінай)

24 лістапада 2010г. у Менску на Плошчы прайшла многатысячная акцыя пад лозунгам "Саша, сыходзь". Арганізатарамі мітынгу сталі "Малады фронт"(лідар Зьміцер Дашкевіч). Беларуская хрысьціянская дэмакратыя і др. На прыступках Палаца прафсаюзаў выступілі Віталь Рымашэўскі, Мікола Статкевіч і Ўл-мер Някляеў (PHOTO BYMEDIA NET "Наша Ніва", №45,2010).

6 сьнежня 2010г. на Прывакзальнай плшчы ў Менску адбыўся альтэрнатыўны народны сход, арганізаваны кампаніяй “Гавары праўду!” пад кіраўніцтвам Ула-ра Някляева. (Ён выступае перад удзельнікамі сходу з прамовай і запрашае на Плошчу 19 сьнежня).У мітынгу ўдзел узяў і лідар “Еўрапейскай Беларусі” Андрэй Саньнікаў.(“Наша Ніва”, №46, 2010

Адразу 6 кандыдатаў заклікалі выбарцаў прыйсьці на Кастрычніцкую Плошчу 19 сьнежня а 20-й гадзіне: гэта Віталь Рымашэўскі, Мікола Статкевіч, Андрэй Саньнікаў, Рыгор Кастусёў, Уладзімер Някляеў і Яраслаў Раманчук. Ніхто не верыць у выбары, але многія спадзяваліся на Плошчу. (Фота Юліі Дарашкевіч“, Наша Ніва”, №47, 2010)

Публікуемыя здымкі сьведчаць аб тым, што “штурм” Дома ўраду загадзя планаваўся. На гэтым здымку мужчына б’е вокны драўляным брусам збоку ад галоўнага ўваходу, дзе дзверы правакатары шматавалі рыдлёўкамі. Аператары спецслужбаў здымаюць яго са спіны (“Наша Ніва”, №48).

Вось ён ужо з іншай “зброяй” – пакункам ксераксная паперы “штурмуе” спецназаўцаў, якія заранее забарыкадзіраваліся за шклом Дома ўраду і гатовы “абараняцца”. (Фота Аляксея Громава,“Наша Ніва”, №48, 2010).

А тут ён дэманстратыўна тузаецца з амапаўцам, але той яму не адказвае, а другія – спакойна назіраюць. (Фота Андрэя Смірнова, "Наша Ніва", №48)

Гэты чалавек-"навушнік", які быў датэрмінова вызвалены ўладамі з турмы спецыяльна для ўдзелу ў "штурме " Дома ўраду, перамаўляўся праз схаваны мікрафон з арганізатарамі правакацый. Менавіта ён разьбіваў дзьверы Дома ўраду. За ім кандыдат у прэзідэнты Віталь Рымашэўскі спрабуе спыніць правакатараў. Тут жа ён быў затым зьбіты амапаўцам. Перад ім (у кажушку) яшчэ адзін правакатар, якога адцягнулі ад уваходу дэманстранты. (Фота AK-BARA.LIVEJOURNAL.COM, "Наша Ніва", №48).

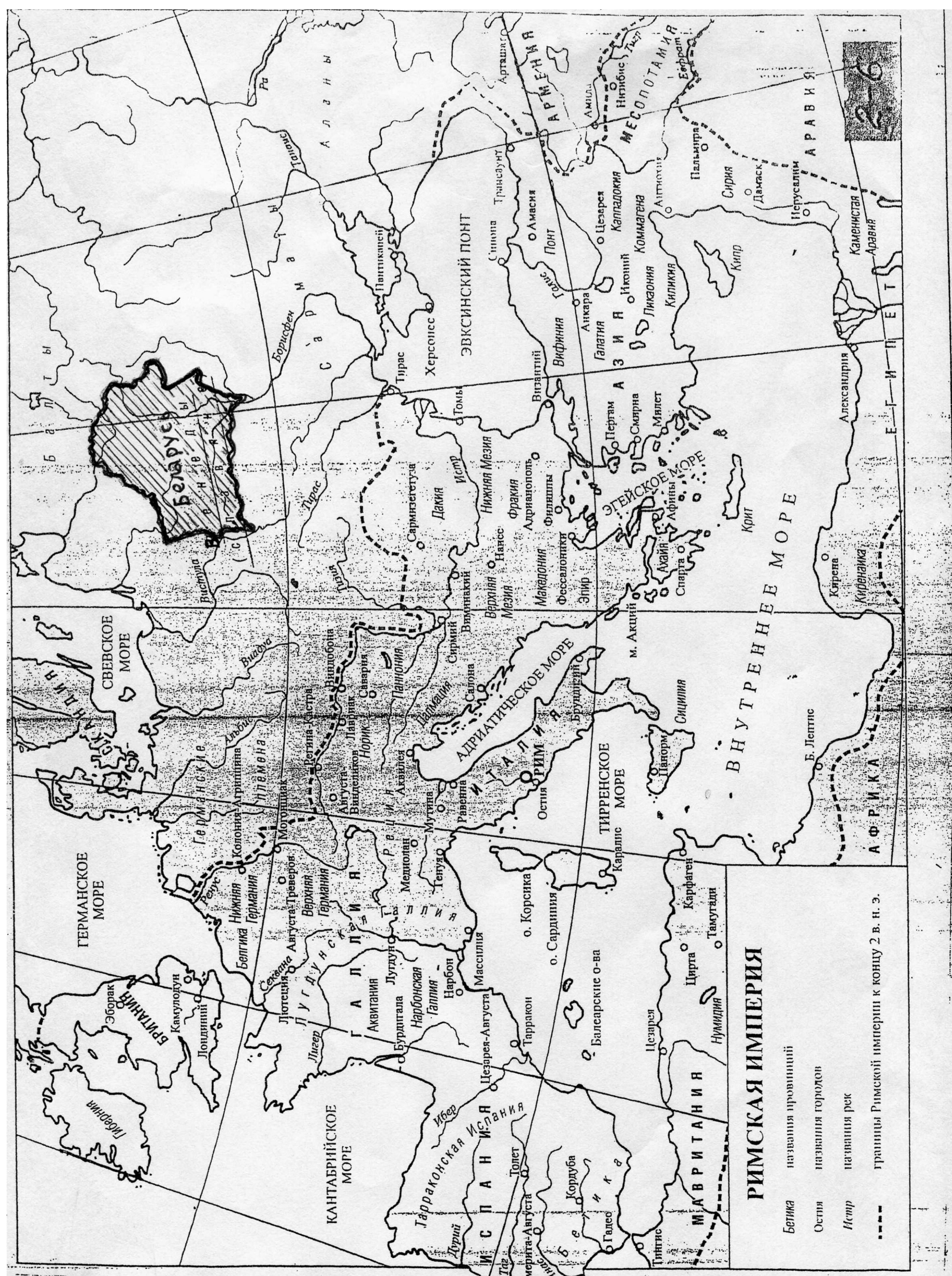
А гэты чалавек прынёс дзьве рыдлёўкі да ганку Дома ўраду за лічаныя хвіліны да “штурму”. Блогер Дзяніс Карпенка пасьпеў сфатаграфаваць яго. Да Дзяніса падышоў чалавек у цывільным, які настойліва параіў яму паказаць зробленыя кадры, але той адмовіўся. (“Наша Ніва”, №48, 2010).

Ідэя такой незвычайнай формы пратэсту нарадзілася ў сацыяльных сетках. Людзі штосераду проста выходзілі на плошчы і гулялі ці пляскалі ў ладкі, а іншыя сядалі ў машыны, езьдзілі вакол плошчы і сігналілі, за што падвяргаліся штрафу. (Фота Сяргея Гудзіліна,“Наша Ніва”,№ 24, 2011)

Карта Рымскай імперыі ў граніцах канца 2-га ст.н.э.

(Умоўныя граніцы Беларусі на абшарах разьмяшчэньня вянедаў, стаўшых раданачальнікамі славянскіх плямён, у тым ліку і ліцьвенаў /беларусаў/).

ЗЬМЕСТ

Літаратурна-мастацкае выданьне

Мілаш Мікола

У пошуках арыяднінай ніці

Выбраныя творы.

Выданьне 1-е.

Рэдактар: М.Даман

Вёрстка: М.Тоўскі

Карэктар: М Ваяр

Падпісана да друку 29.02.2012г. Фармат 84х100 1/32

Папера афсетная. Гарнітура Тімез.

Ум. друк. 3,50 арк. Ул.-выд. 2,65 арк.

Наклад 100 паас. Замова № 28

Выдавец**: ГА фонда ім. Фр Скарыны клуба “Посах”**

Адрас: г. Смаленск, вул. Сьвярдлова, 24

Надрукавана ў друкарні ТДА “**Новы сьвет**”

з арыгінал-макета заказчыка.

Адрас: г.Смаленск, вул. Смалянінава, д.1.

МІКОЛА МІЛАШ

Нарадзіўся 26 сьнежня 1936г. ў вёсцы Домантавічы на Капыльшчыне ў сямьі простага селяніна. Бацька – Шараваp Лазар Макаравіч (1901-39) быў на той час, відаць, адукаваным селянінам, бо ў 1929г. выбіраўся старшынёй арганізаванага калгаса “Чырвоны дырыжабль”.У верасьні 1939г. прызваўся з пасады бухгалтара ў рады Чырвонай Армі, якая “вызваляла” Заходнюю Беларусь, а затым быў адпраўлены на фінскі фронт, дзе і загінуў у дзень нараджэньня паэта. Прозьвішча, мабыць, паходзіць ад назвы натуральнай павіннасьці /шарваркі/ сялян па будаўніцтве замкаў, мастоў, плацін, млыноў і дарог, якая існавала ў ВКЛ, Рэчы Паспалітай і Расейскай імперыі, і да якой былі прывязаны яго продкі. Маці Натальля Хілімонаўна (1908-91) з роду Кіені адышла ў іншы сьвет таксама ў дзень нараджэньня паэта.

Да літаратурнай плыні далучыўся яшчэ ў гады навучаньня ў тэхнічных установах (Мінскі лесатэхнікум закончыў з адзнакай, а лесатэхнічную Акадэмію ў Ленінградзе – экстэрнам за 3 гады). Вершы пісаў па-руску. На роднай мове стаў пісаць, калі пераканаўся ў яе патрыятычнасьці і зачараванасьці. Менавіта такой бачыць аўтар спадчыну сваёй пакутнай Айчыны, гісторыю якой крэмзалі, нішчылі, тапталі і так цемрашалы яе сфальсіфікавалі, што народ нават забыў назву не толькі сваёй нацыі, але і назву сваёй Айчыны. Размаўляць на роднай мове ў сваёй большасьці народ грэбуе і не жадае, бо для гэтага ўладай не ствараюцца умовы. Аўтар справядлівы ў сваім выказваньні:

“Калісьці нас ліцьвінам звалі.
Тутэйшым – нас празваў “русін”.
Вой, “беларусам” мы ўжо сталі.
А ў хуткім часе? – Будзем кім?”

Зборнік твораў **“У пошуках арыяднінай ніці”**– гэта імкненьне аўтара свабодна выказаць у стылі Васіля Быкава свае погляды да сучаснага становішча нашага народа, які стагодзьдзямі ў віры маны заганяўся бізуном насільля ў ціну здрады і балота абывацельшчыны і які (каторы раз!) зноў паўстае зь яго, нібы фенікс з попелу, дзеля прадаўжэньня роду сваіх продкаў. Лёс ліцьвінскай нацыі з назвай “беларус” і яе сімвалаў вельмі хвалюе сапраўднага спадкаемца фарміраваньня нацыянальнай самасьвядомасьці.

Каб зьнітаваць стагодзьдзяў плыні Адраджэньня аўтар усьвядомлена скарыстоўвае ў сваіх творах у якасьці эпіграфаў і выслоўяў выказваньні адначасова некалькіх славутых дзеячаў розных эпох, зробленых імі ў сваёй пагодзе часу, каб перанесьці чытача ў думках на выспу абставін, зь якіх ён мог бы ацаніць сучаснае становішча народа, пераканацца ў фальшывасьці свайго існаваньня пад крылом РПЦ і прылучыцца да ўдзелу абуджэньня народных мас. Гэта па-сапраўднаму вельмі адказна і патрыятычна

Па аб’ёму творы невялікія, але поўныя глыбокага зьместу і вялікіх адрэзкаў з гісторыі спадчыны. Нават у адну страфу аўтар уціскае шмат інфармацыі. Таму ў яго паэзіі зашмат герменеўтыкі (тлумачэньне тэкстаў) і інвектыву (рэзкага выкрываньня). Ад гэтага яго паэзія толькі выйграе.

Ёсьць меркаваньні, што кніга займее попыт і прынясе карысьць у справе адраджэньня Духу нацыі і яе гістарычнай памяці.

Мікола **Малышчыц**